

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI İÇ
MİMARLIK PROGRAMI

**OFİS MOBİLYASI VE GÜNÜMÜZ TÜRK TASARIMCILARIN
TASARIM BAĞLAMINDA İRDELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan : Esra GÜLER

Danışmanı : Doç. Dr. Füsun SEÇER KARİPTAŞ

İSTANBUL – 2017

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI İÇ
MİMARLIK PROGRAMI

OFİS MOBİLYASI VE GÜNÜMÜZ TÜRK TASARIMCILARIN TASARIM BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan : Esra GÜLER

Danışmanı ve Tez Jürisi

Doç. Dr. Füsun SEÇER KARİPTAŞ (Danışman)

Yrd. Doç. Bilge YARAREL (Üye)

Öğr. Gör. Jülide EDİRNE (Üye)

İSTANBUL – 2017

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İç Mimarlık A.B.D. Yüksek Lisans öğrencisi Esra GÜLER tarafından hazırlanan “**Dünden Bugüne Ofis Mobilyaları Ve Önemli Tasarımcıları**” konulu çalışması jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi : 01.03.2017

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu)

İmzası

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Füsun SEÇER KARİPTAŞ
Haliç Üniv. (Danışman)

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Bilge YARAREL
Haliç Üniv

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Salih SALBACAK
Fatih Sultan Mehmet Üniv

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Oya Oğuz
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü V.

ÖNSÖZ

'Ofis Mobilyası Ve Günümüz Türk Tasarımcıların Tasarım Bağlamında İrdelenmesi' adlı araştırma Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anasanat Dalı Yüksek Lisans Programı'nda tez olarak hazırlanmıştır.

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmamın tamamlanması süresince bana desteklerini, yardımlarını, tecrübesini ve bilgisini esirgemeyen Doç Dr. Füsun SEÇER KARİPTAŞ, Yrd. Doç. Bilge YARAREL ve Arş. Gör. Büşra ÜNVER çok teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca bana yardımlarını esirgemediği için, benimle birlikte araştırma yaptığı için Gülten CÖMERT' e yardımlarından ve dostluğundan dolayı teşekkür ederim.

Son olarak en büyük destekçim olan sevgili aileme çok teşekkür ederim. Ama anneme ayrıca teşekkür ederim çünkü ilkokuldan itibaren beni sürekli destekleyen, özveri ve sabırla her zaman yanımda olan ve arkamda duran annem Nurhan GÜLER 'e sonsuz teşekkür ederim.

İstanbul, 2017

Esra GÜLER

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER	IV-V-VI
ÖZET	VII
ABSTRACT	VIII
1.GİRİŞ	2
2. MOBİLYA’NIN TANIMI	3
2.1. Mobilya Tarihi	4
2.2. Mobilyanın Yaşamımızdaki Yeri	10
3. OFİS MOBİLYASI TANIMI	11
3.1. Geçmişten Günümüze Ofis Mobilyası	11
3.2. Ofis Mobilya Tarihi	12
3.2.1 16. Ve 17. Yüzyıl Ofis Mobilyası.....	13
3.2.2 19. Yüzyıl Ofis Mobilyası	14-22
3.2.3 20. Yüzyıl Ofis Mobilyası	22-35
4. OFİS MOBİLYASI TASARIMINDA TÜRKİYE’NİN YERİ	35
4.1. Türkiye’de Ofis Mobilyası Üretim ve Tasarımına Genel Bakış	35
5.GÜNÜMÜZ ÇAĞDAŞ TÜRK OFİS MOBİLYA TASARIMLARI	36
5.1. Ofis Mobilyasında Önemli Türk Tasarımcıları	36
5.1.1. Faruk MALHAN	36-37
5.1.2. Ayşe BİRSEL	38-39
5.1.3. Tanju ÖZELGİN	39-40
5.1.4 Defne KOZ	40-42
5.1.5. Maruf ÖNAL	43-44
5.1.6. Doğan HASOL	44-46
5.1.7. Dara KIZILTOPRAK	47
5.1.8. İnci MUTLU	48
5.1.9. Reşit SOLEY	49

5.1.10. Utarit İZGi	50
5.1.11. Aziz - Derin Sarıyer	51
6. SONUÇ	54-55
7. KAYNAKLAR	56-57-58-59-60
8. ÖZGEÇMİŞ	61

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No .
Şekil 2.2.1 : Antik Mısır Dönemi, kralların kullandığı taht sandalyeler	5
Şekil 2.3.1 : Ortaçağ ve Tudor Dönemi mobilyalar (15. VE 16. YÜZYIL)	6
Şekil 2.4.1 :Ahşap ofis çalışma masası	7
Sekil 2.4.2 : Diz için oyuklu ahşap ofis çalışma masası	8
Şekil 2.4.3 :Diz için oyuklu iki değişik masa	9
Şekil 2.4.4 : Alt dolaplı çalışma ünitesi	9
Şekil 3.1.1 : Secretaire masa örneği Adem YILMAZ, 2005 Dünden bugüne ofis mobilyası kitabından bir görsel	10
Sekil 3.2.1 : 1760 yıllarından bir masa örneği bayanlar için üretilmiş	12
Sekil 3.2.2 : Thomas Shearer kapaklı yazı kutusu , 1988	13
Sekil 3.2.3 : Roma dönemine ait bir masa örneği	14
Sekil 3.2.4 : Gotik Döneme ait masa ve sandalye örneği	15
Sekil 3.2.5 : ABD kullanılan ilk açık ofislerden biri	16
Sekil 3.2.6 : Jack Kelley , Bilgisayar klavye masası.	17
Sekil 3.2.7 : Kombine çalışma masası	18
Sekil 3.2.8 : Modern verimlilik masası	19
Sekil 3.2.9 : Yönetici ofis grubu (EOG) . Rahde 1942	20
Sekil 3.2.10 : 1949 yılından bir toplantı masası örneği	21

Sekil 3.2.11 :	Modern ofislerden biri	22
Sekil 3.2.12 :	George Nelson'ın tasarladığı bir ofis mobilya örneği	23
Sekil 3.2.13 :	Action 1 uygulaması ve Akordiyonlu yazı masası örneği Action 1	24
Sekil 3.2.14 :	Action 2 tasarımı	25
Sekil 3.2.15 :	Ethospace sistemi örneği 1	26

Sayfa No .

Sekil 3.2.16 :	Ethospace sistemi örneği 2	26
Sekil 3.2.17 :	Panel sistemli bir ofis model	27
Sekil 3.2.18 :	Della Valentino çalışma grubu	28
Sekil 3.2.19 :	Korçelik Firmasının tasarlamış olduğu Toros modeli	28
Sekil 3.2.20 :	Masis Firmasının Akbank için ürettiği çalışma masası	29
Sekil 3.2.21 :	Masis Firmasının Akbank için ürettiği ahşap tablalı masa	29
Sekil 3.2.22 :	1960 yıllarda Türkiye 'de yapılan açık ofis örneği	30
Sekil 3.2.23 :	Otomasyon çalışma grupları	31
Sekil 3.2.24 :	Modern ofis görseli	32
Sekil 3.2.25 :	IB Ofis firması için tasarlanan bir ofis örneği	33
Sekil 3.2.26 :	Esnek kavramının uygulamalı bir örneği	34
Şekil 5.1.1 :	Faruk Malhan	36
Şekil 5.1.2 :	Faruk Malhan' nın Koleksiyon Mobilya için tasarladığı masanın montajı	37
Şekil 5.1.3 :	Ayşe Birsal	38
Sekil 5.1.4 :	Ayşe Birsal'in Herman Miller için tasarladığı Resolve Ofis	39
Şekil 5.1.5 :	Tanju Özelgin	39
Sekil 5.1.6 :	Tanju Özelgin'in Nurus firması için tasarlamış olduğu oturma grubu	40

Şekil 5.1.7 : Defne Koz	40
Sekil 5.1.8 : Defne Koz'un Tomo Grubu için tasarlamış olduğu Alparda Mobilya	41
Şekil 5.1.9 : Maruf Önal	42
Şekil 5.1.10 : Maruf Önal'ın yapmış olduğu Fındıklı'daki Atlantik Han	43
Şekil 5.1.11 : Doğan Hasol ve kızları	43
5.1.12 : Esbank Kadıköy Şubesi	45
Şekil 5.1.13 : Dara Kızıltoprak	45
Şekil 5.1.14 : Dara Kızıltoprak'a ait bir tasarım	46
Şekil 5.1.15 : İnci Mutlu	46
Şekil 5.1.16 : İnci Mutlu'nun Tuna Mobilya için tasarladığı çalışma grubu	47
Şekil 5.1.17 : İnci Mutlu'nun Connect tasarımı	48
Şekil 5.1.18 : Reşit Soley	48
Şekil 5.1.19 : Reşit Soley'e ait tasarım	49
Şekil 5.1.20 : Utarit İzgi	50
Şekil 5.1.21 : Utarit İzgi öğrencileriyle sunum yaparken	50
Şekil 5.1.21 : Aziz Sarıyer	51
Şekil 5.1.21 : Aziz Sarıyer tasarımı Pause kitaplık, 2003	52
Şekil 5.1.21 : Derin Sarıyer	52
Şekil 5.1.21 : Derin Sarıyer'in tasarladığı bir koltuk	53

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Esra GÜLER

Anabilim Dalı : İç Mimarlık

Programı : İç Mimarlık

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Füsün SEÇER KARİPTAŞ

Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Ocak 2017

OFİS MOBİLYALARININ TARİHSELGELİŞİMİ VE ÇAĞDAŞ OFİS MOBİLYASI TASARIMLARI

ÖZET

Mobilya, insanoğlunun yaşamından itibaren oluşmuştur. Dönemlerin gelişmesiyle, mobilya da evrimler geçirmiştir. Bu evrimler sırasında birçok olgular oluşmuştur. Ofis mobilyası ise tam bu olguların başlangıcıdır. Bu olgular sayesinde, mobilya sadece evde kullanılan bir obje olmaktan çıkıp artık sosyal hayata da girmiştir. Ofis kavramı oluşmasıyla beraberinde ofis mobilyası da oluşmuştur. İlk çağlarda oluşturulan ofisler için tasarlanan mobilyalardan günümüze kadar olan tüm tasarımlar bu tezin içerisinde bulunmaktadır. Türkiye’deki ofis kavramının oluşumu ve bu oluşumda etkisi olan firmaların incelenmesi. Ayrıca döneme yaptığı tasarımlarla damga vuran büyük tasarımcılar da bu tezde bulunmaktadır.

GENERAL KNOWLENGE

Name and Surname : Esra GÜLER

Field : Interior Architecture

Program : Interior Architecture

Supervisor : Doc. Dr. Füsün SEÇER KARIPTAŞ

Depree Awarded and Date : Master - January , 2017

HISTORICAL DEVELOPMENT OF OFFICE FURNITURE AND CONTEMPORARY OFFICE FURNITURE DESIGNS

ABSTRACT

Furniture is derived from the life of a human being. With the development of the periods, furniture has evolved. Many events have occurred in these evolutions. That's exactly what office furniture is all about. These events have been corrected, furniture has been removed from being an object used only in the house, and social life has also entered. Office furniture was created. All the designs are included in this thesis from the companies which are designed for the ones created in the first days to the day-to-day. Examination of the companies which are the effect of formation of office concept and formation in Turkey. In addition, there are also great designers who stamp their designs with designs.

1. GİRİŞ

Yüzyıllar boyunca yaşam biçimleri gibi mobilyada değişerek farklı şekillere bürünmüş, kendini sürekli yenileyerek günümüze ulaşmıştır. Mobilyanın tarihsel gelişimine bakıldığında ilk çağlardan beri var olduğu, biçimsel ve işlevsel olarak pek çok farklı biçime girdikten sonra sonucunda günümüzdeki halini aldığı görülmektedir. Mobilyanın değişiminde pek çok etkenin rol oynadığı bilinmektedir. Toplumsal yapı, sosyal ve kültürel faktörler ve coğrafi özellikler bunlardan bir kaçısı olarak sayılabilir. Ancak mobilyanın değişiminde ve gelişiminde rol oynayan en önemli etkenlerden birisi olarak tarihi olaylar ve bu olayların yarattığı sonuçlar kabul edilmektedir. İnsanlık tarihi boyunca yaşanan önemli tarihi olaylar sonucunda yaşanan değişimler toplumları, bireyleri, yaşam koşullarını, kültürleri değiştirirken elbette mobilyada da değişikliklere neden olmuştur. Teknolojinin gelişmesi ve getirdiği yeniliklerle birlikte değişen üretim yöntemleri mobilyanın önemli biçimde değişmesinde rol oynamış bir diğer faktördür.

Mobilya insanoğlunun yaşamında her zaman önemli bir etken olmuştur. Zamanla beraber dönemlerin de getirdiği özellikle sürekli bir değişim ve yenilenme ihtiyacı olmuştur. Ofisler, ortaçağ ile varoluş göstermeye başlayıp günümüze kadar uzanmıştır. Ofis mobilyası, gelişen bu zaman dilimi içinde sürekli farklı bir tasarımla yenilenerek insanlığın ihtiyaç duyduğu ergonomiye ulaşmıştır. Şuan ki sisteminde getirdiği teknolojiyle birlikte mobilyalar da ofislere uygun hale tasarlanmaktadır.

Ofislerin, artık belli bir kalıptan çıkıp yeni, farklı mekanlarda oluşmasıyla birlikte tasarımcılar da, mobilya tasarımlarını artık mekanlara göre yapmaya başlamıştı. Yapılan tasarımlar, artık mekan isimleriyle anılmıştı. Plaza ofisleri, home ofisler ve benzeri isimlerle yapılmıştır. Tasarımcılar, bu gelişen süreçle beraber birçok alanda değişim gerçekleştirmişlerdir. Bu değişim onların mesleki anlamda gelişmesini ve diğer tasarımcılardan ayrışmasını sağlamıştır.

Ofis mobilyasında evrimleşme, sadece tek bir mobilyanın değil aslında tüm ortamın tasarlanması gerektiren bir dönüşüm haline gelmiştir. Gelişen teknoloji ve malzemedan ötürü de , işlev daha doğrusu mekanik işlev, objenin derisinin altına girecek hale getirilmiştir. Ofisler, dünden bugüne gelişim süreci bu çalışmada belirtilmiştir. Ofislerin , ortaçağ ve günümüze kadar olan tasarımları ve değerli tasarımcıları bu çalışmada konu olmuştur.

2. MOBİLYA'NIN TANIMI

Mobilya, günlük hayatımızda oturulan, yemek yenilen, yatılan ve çalışılan yerlerin döşenmesine yarayan sabit ve taşınabilir eşyanın ortak adıdır.

Mobilya İtalyanca kökenlidir. İtalyanca, Mobilia' dır. İngilizce Furniture denmektedir. Mobilyanın, kökeninin İtalya olması tesadüf değildir. İtalya, mobilya sektörünün en önde gelen ülkelerindendir hatta sektörün 1. Sınıf mobilyası İtalya tarafından üretilmektedir.(Yüksel, 2008)

Mobilyalar, günümüzde ev ve ofis gibi birçok alanda yeniliklerle tasarlanmaya başlanmıştır. Mobilya, ahşap, metal, deri, kumaş, ağaç, mermer, cam ve benzeri birçok ürünlerden imal edilmektedir. Bu malzemeleri kullanım alanına göre istediğimiz ölçü ve ebatta imal edebilir.

Diğer bir tanıma göre ise, mobilya; "Yapıların iç düzenini kurmak için sonradan yerleştirilen ve çeşitli gereksinimleri karşılayan eşyadır. Mobilya, tespit edilmiş türleri olmakla birlikte, bağımsız ve taşınabilir parçalardır. Görünürdeki kullanım amaçları yemek, yatmak, eşya depolamak vb. yoluyla günlük yaşamı kolaylaştırmaktır. Bunun yanında tarihsel gelişimi içinde mobilyanın insan yaşamında kentleşmeyle birlikte gelişmiş yapılarda da yer aldığı görülür. Mobilya sosyal konum belirleme, insanların beğenilerini ortaya koymada aracı olmak gibi başka işlevleri de yerine getirir." (Nejat, 1998) İlk insanın oturma, yatma gibi ihtiyaçlarını karşılamak için kullandığı mobilya kavramı, çeşitli amaçlarla kullanılmak üzere taş, ahşap, metal, plastik, mermer, cam, deri gibi malzemelerle yapılan eşyadır.

2.1 Mobilya Tarihi

Mobilya, bulunduğu çağın ve dönemin özelliklerini yansıttığı için, tarihsel incelemeler açısından da çok önemli bulgular içermektedir. Mobilyanın, özellikleri her dönemde farklı farklı tarzlar göstermiştir. Örneğin; antik Mısır 'daki bir mobilyayla, Barok dönemindeki mobilyanın sistemi, yapılışı çok büyük farklılıklar göstermektedir.

Mobilya, ilkçağlar da ihtiyaç için yapılsa da ilerleyen dönemlerde, statü veya gösteriş için kullanılmaya başlanmıştır. Yaygınlaşma başlangıcından sonra, krallar veya statü sahibi halk yani burjuva kısmında mobilya lüks olarak kullanılmıştır. Tahtlar, yataklar, gösterişli ve ihtişamlı olarak yapılmıştır. Ham maddesi üzerine yapılan altın, elmas ve benzeri aksesuarlarla donatılmıştır.

İnsanlar tarafından kullanılan ilk mobilya örnekleri, sadece gerekli ihtiyacı karşılamaya yöneliktir ve ilk amaç işlevselliktir. Ancak zamanla gelişen toplumlarda, göçebe hayatından hiyerarşik düzene geçilmesiyle, yine işlevsel olan mobilyalara saygınlık unsuru da eklenmeye başlanmıştır. Aslan başları, işçilikte yontma ve kakma ve altın kaplamalar, güç, otorite ve zenginliği sembolize etmesinden dolayı sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Mobilyalar, oturma, yatma, yemek yeme gibi ihtiyaçları karşılaması dışında toplumda ayrıcalıklı ve saygın olmayı da simgeler hale gelmiştir. (Adem YILMAZ, 2005)

"Mısır mobilyasındaki işçilik, zengin bir eliş sanatının gelişmiş olduğunu ve süslemelerdeki firavun resimleri bu sanatı yönlendiren bir üst sınıfı, bir anlamda hiyerarşik toplum yapısını sergilemektedir. Mobilya süslemede üç boyutlu (hayvan pençesi ayaklar) ve iki boyutlu (resimsel süsleme) kullanılan doğa güçleri firavunun gücünü destekleyici simgelere dönüştürülmüştür."(Meru,1986: 32)

Süsleme, Barok, Gotik, Rönesans dönemlerinde de önemli bir yer edinmiştir. Bu işlemler de çok ince ve ustaca işçilikler vardır. Barok mobilya işçiliğinin ve zenginliğin sergilenmesi yanında önceki dönemlere göre insana daha uyumlu ve işlevsel özellikler taşır. İskemle, koltuk ve kanepeler oturan kişinin ayakları yere değecek biçimde alçaltılmıştır. XIV. Louis'nin ölümünden önce yumuşak kıvrımlara dönüşmeye başlayan yüzeylerle keskin köşeler azalmış ve mobilyalar daha hafif bir görünüm kazanmıştır.

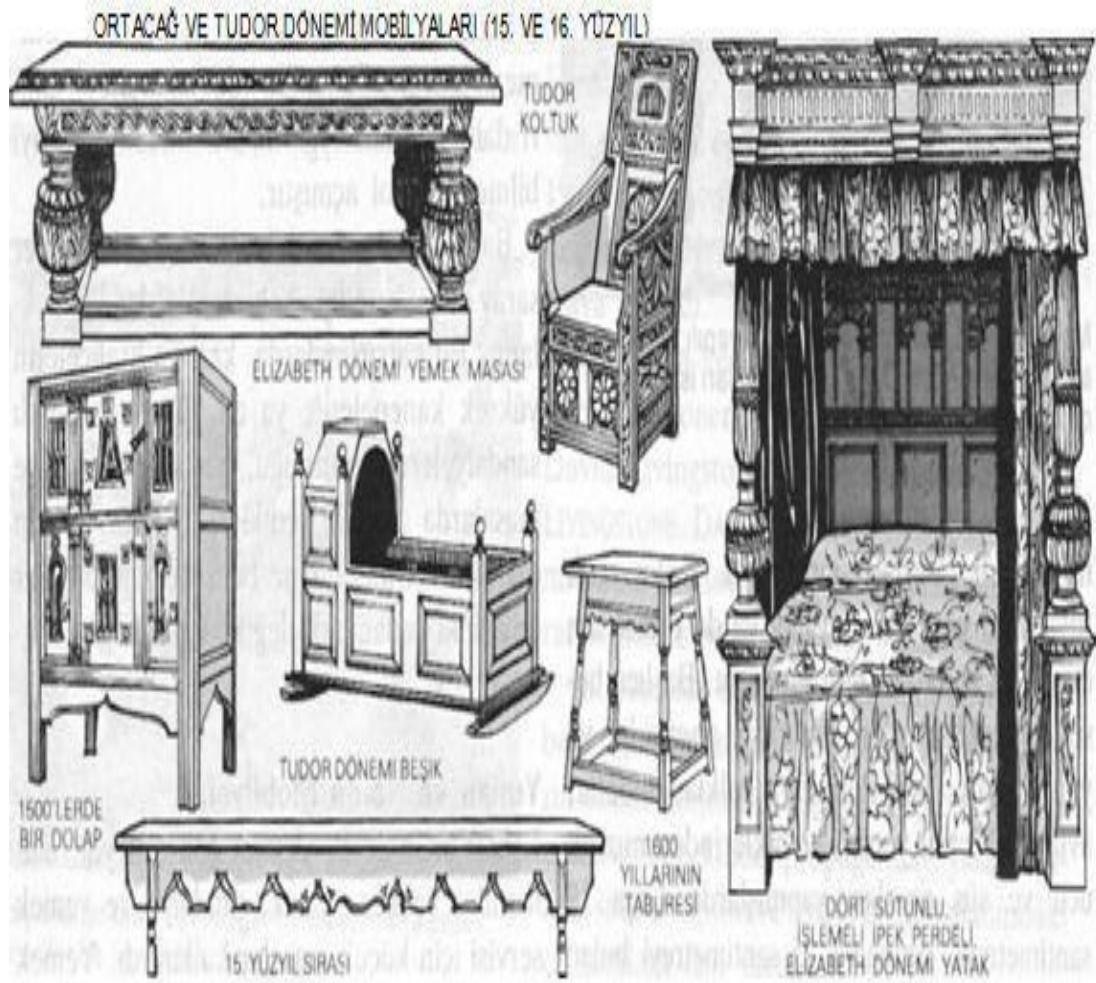
Kralın ölümünden sonra ise bu alandaki harcamaların iyice kısıtlanması yüzey süslerinde ekonomiye dönülmesine neden olmuştur. (Kaynak: antikamobilya.com, 2014)

Şekil 2.2.1 Antik Mısır Dönemi, kralların kullandığı taht sandalyeler (Kaynak: antikamobilya.com, 2014)

Mobilya tarihi, milattan sonraları 1000’li yıllara kadar çok gelişme göstermese de bu yıllardan sonra büyük bir değişime uğrayarak ilerleme kat etmiştir. (Şekil 2.1) Bunun en büyük örnekleri Avrupa’nın dini mekanları için üretilmiş olan mobilyalardır.

Romanlar, bu dönem de mobilya konusunda önemli gelişmeler göstermiştir. Kiliseler de ve saraylar da kullanılan mobilyalar Romanlar tarafından üretilmiş ve tarihte Roman Sanatı olarak adlandırılmıştır. Bu mobilyalarda genellikle ağaç işlemler içermekte ve altın kullanılmaktaydı.(Şekil 2.3.2) Belirli dönemlere ait görseller bulunmaktadır.(Adem Yılmaz,2005)

Şekil 2.3.1 Ortaçağ ve Tudor Dönemi mobilyalar (Adem Yılmaz,2005)

Açılır kapanır yataklar, sökülebilir masalar ve katlanabilir sandalyeler bu dönemin en sık rastlanan mobilyalarıdır. Oturma, depolama ve masa görevi gören sandık Ortaçağın en sık kullanılan mobilyasıdır. (Şekil 2.3.2 Meşe sandık ,Kaynaklar.2011) Sandık dışında oturma elamanı olarak tabure ve bankolar kullanılmıştır. Otorite simgesi olarak görülmesinden dolayı sandalye çok fazla üretilmemiştir.

Dini inançlar sonunda ortaya çıkan Gotik Mobilya, kendinden önceki hiçbir sanatın etkisinde olmamıştır ve kendinden sonraki sanatlara da bir etkisi olmamıştır. Mimaride görülen pencere süslemeleri ve sivri kemerler mobilyaya da uyarlanmıştır. Oturaklı sağlam masif mobilyalarda, ağaç malzeme çok kullanılmıştır. Her ülkenin yerli ağaçları kullanılmakla beraber, en çok kullanılan ağaç türü meşe olmuştur.

Şekil 2.3.2 Meşe sandık (Kaynaklar.2011)

17. yüzyılla birlikte mobilya sektörü kendini lüksten alıkoyarak daha çok ihtiyaca yönelmiştir. Bunun yanında ülkelerin keşfi ve keşif yapılan yerler ile ticaret gelişimleri daha çok bir hacim yaratmıştır. (Şekil 2.4.1) Gösterildiği üzere özellikle Japonların vernikleme sisteminin buluşu ile tasarımcılar daha çok gelişmiş ve daha hafif mobilya üretimleri ile daha kullanışlı ve ihtiyaçlara hitap eden farklı çeşitte ve modelde mobilya üretilmiştir.(Adem YILMAZ,2005)

Şekil 2.4.1 Ahşap ofis çalışma masası (Kaynak: antikamobilya.com, 2013)

Günümüzde mobilya tasarımları, 21. yüzyılında getirdiği akımla rahatlıkla beraber lüks ve gösterişi de tasarımlara yansıtılmıştır. Mobilya, ilk çağlarda ihtiyaç için yapılırsa da günümüzde de ihtiyaç dışında statü belirlemede kullanılmaktadır. Durumun, bu hale gelmesiyle birlikte mobilya sektöründe farklı bir konuma ulaşmıştır.

Mobilyanın tarihini şimdilerde, Çin, Amerika ve Avrupa tasarlamaktadır. Günümüzde tarihe geçecek olan akıllı mobilya diye adlandırılan çok amaçlı mobilyalardır. Bu gibi mobilyalar hala yaygınlaşmamakla birlikte, yaklaşık 10 yıl sonra şuan da kullanılan mobilyalar piyasalardan kalkmış olacaktır. Teknolojinin gelişimi ile birlikte daha da ileriye gidecektir. İleride tek bir tuşla mobilya açılacak ve kapanacaktır.

1700 yıllarda, hacim kaybı olmadan yazara hareket özgürlüğü ve rahatlık veren diz için oyuklu yazı masaları geliştirildi. (Şekil 2.4.2) Bazen, daha fazla yer kazanmak adına diz oyukluğunun arkasında dolap bulunurdu.(Adem YILMAZ,2005)

Şekil 2.4.2 Diz için oyuklu ahşap ofis çalışma masası (Kaynak: antikamobilya.com, 2013)

Şekil 2.4.3 Diz için oyuklu iki değişik masa (Kaynak: antikamobilya.com, 2013)

18. ve 19. yüzyıllardaki Endüstri Devrimi'nin oluşmasıyla bugün bildiğimiz ofislerin ortaya çıkması olmuştur.

Endüstri devrimi, üretim ve iş organizasyonu arasındaki kopmayı keskinleştirdi. Mekanizasyon mimari kültüre ağır bir darbe indirmiştir. Uykuya dalmış mimari kültür, fabrikanın doğuşu ve gelişmesi karşısında yetersizdi. Fabrikalar, devasa yapıları ve makineleriyle ofisleri barındıracak yapıları etkilemeyi ve kısa bir sürede tamamen egemenlikleri altına almayı başarmıştır.

Şekil 2.4.4 Alt dolaplı çalışma ünitesi (Kaynak: antikamobilya.com, 2011)

Gotik stilinde olduğu gibi Roman mobilya stillerinde de dini etkiler ağır basmıştır. Sağlam olarak günümüze kadar kalmış mobilyalar genelde kilise, saray ve şatolarda bulunduğundan, konut mobilyası olarak örneklere pek rastlanmamaktadır. Mobilyalar çok abartılı, ağır ve şatafatlıdır. Mobilyalarda aşırı süsleme eğiliminden dolayı fonksiyonel özellik göz ardı edilmiş ve mobilyalara anıtsal bir görünüş verilmiştir.(Şekil 2.4.5) Bir yazı dolabının işlemlerinin ne kadar fazla ve detaylı bir şekilde yapıldığını göstermektedir. Bu işlemler zaman geçtikçe azalsa da o dönemde yeterince göze batmaktadır. Mobilyayı gözler önüne çıkarmaktadır. (Tasarım, 1991)

2.2 Mobilyanın Yaşamımızdaki Yeri

Mobilyanın, tarihsel gelişimi en baş olan ilk çağlardan bugün ki çağımız olan 21. Yüzyıla kadar bir sürü medeniyetlerde, çok farklı ve değişik şekiller de kullanılmış ve yapılmıştır.

Mobilya, ilk nerde ve nasıl yapıldığı bilinmemekte birlikte insanların mağaralarda yaşadığı dönemde bile taştan veya kemikten ya da ağaçtan yontularak yapılmış olabileceği

düşünülmüştür. Dünyanın ilk ve taş mobilyaları Çatal Höyük 'de bulunmuştur. Bununla birlikte, Mısır, Mezopotamya, Anadolu, Yunan ve Roma medeniyetlerinden kalan mobilya örnekleri de bulunmaktadır. Yatma, oturma mobilyaları en eski uygarlıklarda bulunmuştur.

Mobilyaların belirli bir tasarım süreci olması ve ortaya çıkarılacak her türlü ürün için aynı sürecin etkili olmasından dolayı, burada meydana gelen her değişim doğal olarak mobilyada da farklılaşmalara yol açar. Tasarım sürecinde en önemli etken insan faktörüdür ve insana ait özelliklerden olan ergonomi, estetik, psikoloji ve ihtiyaç duyulan fonksiyon ile alakalı her detayın, tasarımcı tarafından iyi bilinmesi ve hesaplanması gerekmektedir. Bu özellikler kişiye göre farklılıklar gösterdiği için, standart bir değer belirlenir ve bu değerler göz önünde bulundurulur. Mobilya tasarımında diğer önemli bir etken de malzeme ve üretim yöntemidir. Tasarlanan ürünün uygulanabilirliği açısından malzemeyi iyi tanımak ve hangi üretim metotlarının kullanılacağı konusunda bilgili olmak gerekmektedir. Tasarımcı insana ve malzemeye ait özelliklere son derece hakim olsa dahi, gelişimi de sürekli takip etmeli ve kullanıcı ihtiyaçlarının değişme ihtimalini gözden kaçırmamalıdır. Çünkü toplumsal değişimler söz konusu olduğunda gereksinimlerde de farklılıklar olacaktır.

3. OFİS MOBİLYASI TANIMI

Ofis, bir işletmeyi veya bir hizmet yönetmek üzere organizasyonel faaliyetlerin yapıldığı alandır. Bu alan birkaç metrekare olabileceği gibi yüzbinlerce metrekare de olabilir. Ofis binaları uygun olduğu sürece her yerde inşa edilebilir.(wikipedia.com)

3.1 Geçmişten Günümüze Ofis Mobilyası

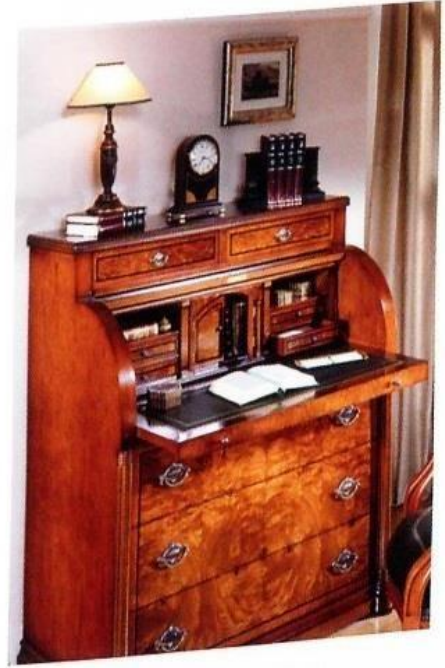
Ofis mobilyası, mobilya sektörü içinde bir alt sektör olmasına karşın, mobilya genel tanımı içinde kendine özgü üretim özelliklerine sahip bir sektör. Hitap ettiği iş dünyasının dinamiklerine sıkı sıkıya bağlı, modadan çok, pratik ihtiyaçların yönlendirdiği bir mobilya koludur.(Meltem Şen, 2002)

3.2 Ofis Mobilya Tarihi

Aslında ofis kavramının ortaya çıkışı düşünülduğünden daha eskiye dayanır. Kayıtlara geçen ilk ofis örnekleri ortaçağa aittir. Manastır rahipleri, çalıştıkları yeri tanımlamak için "bureau"(büro) sözcüğünü kullanıyorlardı. Zaman içinde, çiftlik evlerinde, dükkanlarda, saraylarda hatta konutlarda ilk ofisler ortaya çıktı. Örneğin, Rönesans alimlerinin çalışmaları, özel ofislere özgü sayılabilecek özelliklere sahiptir. (Adem YILMAZ, 2005)

Ofis mobilyası, ilkçağlardan günümüze gelene kadar önemli gelişmeler göstermiştir. Devrin getirmiş olduğu yeniliklerle beraber ofis mobilyaları da farklılaşmıştır. Avrupa da gözlenen değişiklikler bizleri de etkilemiştir. 1650'ler de kibar insanlar, zamanlarını yazarak veya kendi sekreterlik işlerini hallederek geçirirlerdi.

Deske, secretaire, döner kapaklı, akordiyonlu, silindir masalar ofis mobilya tarihinin önemli mobilyalarıdır. 17. yüzyılın mobilyalarıdır. Katipler, sekreterlik gibi meslekler sayesinde üretilen bu mobilyalar zamanla toplum arasında yaygınlaşmıştır. (Tasarım, 1991)

Şekil 3.1.1 Secretaire masa örneği (Adem YILMAZ, 2005)

3.2.1 16. Ve 17. Yüzyıl Ofis Mobilyası

Döner kapaklı , akordiyonlu , silindir masalar,17. Yüzyılın sonunda 'cylinder', 'rolltop' ve 'tambour' denen masalar ortaya çıkmıştır. (Şekil 3.1.1) Silindir şeklindeki masa, kullanıcının ana çalışma yüzeyinin önünde küçük çekmecelerle donatılmış bir yazı masasıydı ve gün bitiminde çalışılmış kağıtların saklayıp kilitlemek için aşağıya inen dönen bir silindir parçası vardı. Bu parça bazılarında akordeon şeklinde tasarlanmıştır. (Adem YILMAZ,2005)

17. yüzyılda, eğimli yazı kutusu gelişerek, şimdi "clerk's desk" veya "bureaux" (büro) olarak bilinen masanın temelini oluşturdu.(Şekil 3.1.2) Örneğinde günümüz çalışma masasının temelini nasıl oluşturduğunu görmektedir. (Adem YILMAZ, 2005)

Şekil 3.2.1 1760 yıllarından bir masa örneği bayanlar için üretilmiş (Kaynak: antikamobilya.com, 2014)

3.2.2 18. Ve 19. Yüzyıl Ofis Mobilyası

Bu arada, 18. yüzyılda ortaya çıkan ve dönemin sosyal ve ekonomik gelişimlerini özetleyen, taşınabilir yazı kutuları. Çeşitli yerlerde ya da diz üstünde kullanılabilen bu yazı kutuları, bu yüzden, lap desk diye adlandırılıyordu. 18. yüzyılın sonunda giderek popüler olmasının iki ana nedeni , Napolyan Savaşları ile seyahatinin yaygınlaşmasıdır.(Şekil 3.1.3) Yazı kutuları ordudaki subaylar da hem orduyla ilgili işlerini hem de eve mektup yazmak için bu kutuları kullanıyorlardı. Yazı masasından farklı olarak, yazı kutusu kişiseldi ve eve ait bir eşya değildi. Bu anlamda günümüzün laptopunu çağrıştırıyordu. (British Meseum Press, 1992)

Sekil 3.2.2 Thomas Shearer kapaklı yazı kutusu , 1988 (Kaynak: antikamobilya.com, 2014)

Roma döneminde, kralların istediği ihtişama uygun olarak mobilyalar da bu isteklere göre şekillendirilmiştir. Örneğin; oyma taht koltukları, işlemeli dikdörtgen masalar gösterişli bir tasarım olmuştur. (Şekil 3.1.4) Masayı genellikle rahipler, tüccarların ofis diye adlandırdığı yerlerinde bu masalar ve koltuklar bulunmaktadır. Roma sanatında, mobilya genellikle ahşap, metal ve taş süslemeli, ayaklara gümüş veya fildişi oymadır. Aşırı derece süslemeli olmasından dolayı anıtsal bir görünüm olmuştur.

Sekil 3.2.3 Roma dönemine ait bir masa örneği (Kaynak: antikamobilya.com, 2014)

Gotik dönem ofis mobilyası, dini inançların da etkisi mobilya tasarımlarına da yansımıştır. Ayrıca gotik stili bilindiği üzere kendinden önceki sanatın etkisinde olmadığı gibi kendinde sonrası döneme de etkisi olmamıştır. Malzeme olarak ağaç kullanılmıştır. O devirdeki masa ve sandalye örnekleri (Şekil 3.1.5) görülmektedir.

Sekil 3.2.4 Gotik Döneme ait masa ve sandalye örneği (Kaynak: antikamobilya.com, 2014)

Devrimler ve dönemler getirmiş olduğu etkiyi 20. yüzyılın sonuna kadar göstermektedir. Rasyonalizm ve standartlaşmanın egemenliğindeki çalışma ikliminde ofis tasarımı artık yer bulmuştur.

Günümüz ofisleri , 18. ve 19. yüzyıllardaki Endüstri Devrimi'nin ve firmanın ortaya çıkışının bir ürünüdür. Ofislerin gelişmesinde çok sayıda teknik, organizasyonel, ekonomik ve kültürel faktör rol oynadı.

Ofis mobilyasındaki evrimleşme, sadece tek bir mobilyanın değil tüm ortamın tasarlanmasını gerektiren bir dönüşüm dönemi oluşturdu. Son 20 yıldır Amerika'lıların ofislerdeki vazgeçilmez tutkusu olan açık ofis sistemleri artık yerini daha bireysel, kişiye daha saygı uyandıran sakin ofislere dönüştü(Küçükerman,1996)

(Şekil 3.2.1) Görselde görüldüğü üzere ABD'de kullanılan ilk açık ofisler ilk anda çok yaygınlaşsa da fakat, sonuç çalışanların yarı kapalı hücre alanlarda çalıştığı yüksek derece modüler ofis sistemlerinin hızla yayılmasıydı. Bu sistemleri çoğu aşırı derece pahalıydı.

Sekil 3.2.5 ABD kullanılan ilk açık ofislerden biri (Adem YILMAZ,2005)

1960 yılların sonlarında ofis karşıtı bir kültür doğdu. Alman Quickbournier Grup'un öncülüğünde geliştirilen ofis tasarımı kavramı, minimal bölümlenme ile birbirine bağlanan, akıcı ve organik çalışma alanları üzerine büyük vurgu yapmıştır. 1980 yılların sonunda, bilgisayar çok büyük sayıdaki ofis için standart bir konu haline geldi. Ofis mobilya sistemleri de giderek artan bir şekilde değişti.

Modern ulaşım araçlarında yaşanan gelişmeler birçok yeni tasarım çalışmalarının ortaya çıkmasına olanak tanımıştır. Demiryolları, oteller, kanallar, çelik yüksek yapılar ile büyüyen şehirler, yeni mimari tasarımların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Mobilya tasarımı gelişen teknoloji, değişen şartlar ve gereksinimler karşısında birçok değişikliğe uğrayarak günümüze kadar gelmiştir ve gelişmeye devam etmektedir.(Serpil DURMUŞ, 2005)

Sekil 3.2.6 Jack Kelley , Bilgisayar klavye masası.

Şekil 3.2.7 Kombine çalışma masası (Adem YILMAZ,2005)

Hızla gelişen teknoloji, iş dünyası ve bunlara bağlı yönetim çeşitleri doğrultusunda ofis tasarımı yaklaşımları da değişmiştir. Ev ve iş yaşamı arasında kurulan yeni dengeler sonucu

farklılaşan kişisel koşullar, ürün geliştirme ve sonuca ulaşmada daha farklı çözümler bulunmasını gerektirmiştir.

Endüstrileşme, üretimin odağını kırlardan şehirlere taşıdı. Buhar teknolojisi ve makineleşme, yeni iş bölümleri ve yeni tip kapitalistler yarattı. Modern ofis çağının gelişi iş hayatının, gelişimindeki çağdaş eğilimleri yansıttı.

Modern ofis, işlev dağılımı ve hatta organizasyon mantığı fabrikalardan alınmaktadır. Alan ve insan kaynaklarından azami yarar sağlamak amacıyla gerçekleştirilen metal yapı ve dikey gelişimiyle modern ofis binası canlılık ve seçkinlik hissi kazandırmıştır. Sullivan'ın da daha önce söylediği gibi "Modern ofis talep karşılığında doğdu, yeni toplumsal koşullar burada kendilerine ev ve isim bulmuş oldular."(Şekil 3.2.3)

Sekil 3.2.8 Modern verimlilik masası

Sekil 3.2.9 Yönetici ofis grubu (EOG) . Rahde 1942

Herman Miller' in kurucusu Dirk Jan De Pree ile George Nelson, tasarımcı çift Charles ve Ray Eames' in Modern Sanat Müzesi'nde sergilenen sandalye ve diğer kontrplak mobilyalarıyla ilgilenerek 1949'da bu sandalyelerin üretim hakkını satın aldı. (Şekil 3.2.6)

Sekil 3.2.10 1949 yılından bir toplantı masası örneği

İşte Modern Yönetim Bilimi' nin doğuşunu Modern Verimlilik Masası'nın yaratılmasıyla izleyen dönemde, ofis alanı yüksek derecede standartlaşmış ve iç ve mobilya tasarımına sahipti. Çalışan kitlesiyle özdeş sıra sıra masalar, sade ofis alanları ve sekreterlerin muhafızlık yaptığı kıdemli kadro için az sayıda özel ofis bulunuyordu. (Serpil DURMUŞ,2005)

Sekil 3.2.11 Modern ofislerden biri

Herman Miller günümüzde de dünyanın en büyük ev ve ofis mobilya üreticisi firmalarındandır.

3.2.3 20. Yüzyıl Ofis Mobilyası

1960' ların ve 1970' lerin ofislerinin çoğu, stil ofislerdi. 1960' larda ofislerin yeri ve büyüklüğü, ofisteki pencere sayısı ve döşemesindeki incelik gibi kriterler aracılığıyla, statülerin açıkça ifadesi katı bir şekilde planlanarak, tasarımda tamamen akılcı bir şirket yaklaşımı ortaya kondu. Bireysellik, yararlılık, verimlilik ve modernliğin kapsamlı ve ayrıntılı ifadesine yenik düşmüştür.

1960' ların sonlarında ofis karşıtı bir kültür doğmuştur. Alman Quickbournner Gruoop' un öncülüğünde geliştirilen ofis tasarımı kavramı, minimal bölümlenme ile birbirine bağlanan, akıcı ve organik çalışma alanları üzerine büyük vurgu yaptırmıştır. Girdi – çıktı açısından bir verimlilik yeri olan ofis, çevreyi besleyen çalışma alanı kavramıyla yer değiştirdi. Ancak model, mahremiyet, gürültü ve alan üzerinde bireysel kontrol yokluğu şikayetleriyle hemen geniş bir kabul görmedi. Uzun dönem etkisi ise daha büyük, bugünün açık ofisleri ve esnek mobilya sistemleri burada başladı.(Arredamento, 1996)

Robert Propst ve araştırma bölümü yeni bir plan geliştirdi ve Goerge Nelson' un ofisi de bu sistemin parçalarını tasarlayarak 1964'te tanıttı.

Ancak, parçaların bir araya gelmesi çok güçtü ve maliyet açısından çok pahalıydı. Propst, araştırmalarını sürdürdü ve 1968’ de on yıllık ürünü olan Action Office1 ve 2 ‘ yi tanıttı. Dünyadaki ilk ofis panel mobilya sistemiydi. 1985 ‘ te Dünya Tasarım Kongresi tarafından en önemli endüstriyel tasarım ürünü olarak kabul edildi. (Arredamento, 1996)

Sekil 3.2.12 George Nelson’ın tasarladığı bir ofis mobilya örneği (Adem YILMAZ,2005)

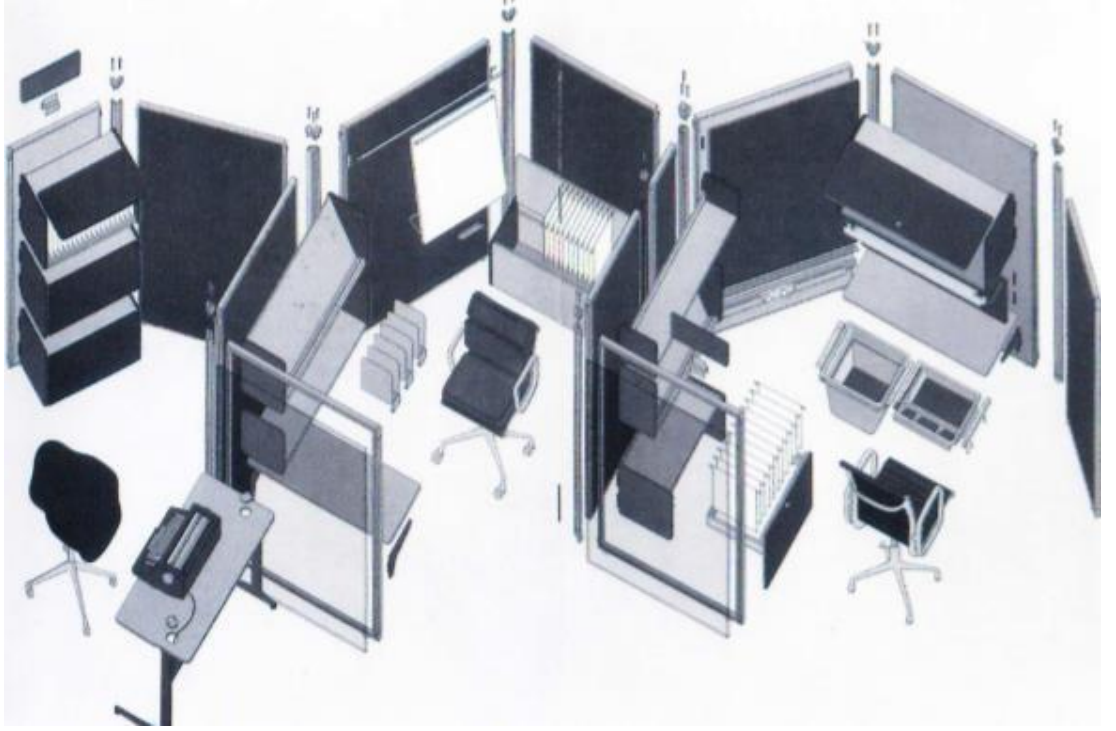
1980’ler İtalya’da, 1960’ların ortalarındaki Anti-Design teorilerine dönüşü de içeren birçok konseptin karışımını bulundurmıştır. Tasarlanan bir çok parça heykelsi yapıları nedeniyle yenilikçi olsa da ticari olarak sınırlı sayıda üretilmiştir. “Memphis” olarak adlandırılan Avustralya doğumlu tasarımcı Ettore Sottsass başkanlığında bir grup çağdaş İtalyan tasarımına öncülük etmiştir. Memphis Grubu tasarımı kumaş ve seramikler 1981 yılında Milano Mobilya Fuarında bir sansasyon yaratmıştır. Grup klasik sanattan 1950’lerin Kitsch ve modern pop müziğine kadar geniş yelpazedeki kaynaklardan yararlanmıştır. Renk ve dokuyu vurgulamışlar, dramatik efektler yaratmak için malzemelerin şaşırtıcı kombinasyonlarını kullanmışlardır. Memphis’in coşkulu deneyselciliği daha geleneksel tasarımcıları rahatsız etse de, 1981’deki kuruluşundan beri mobilyaları moda statüsü elde etmiştir (Payne, 1995)

Sekil 3.2.13 Action 1 uygulaması ve Akordiyonlu yazı masası
örneği Action 1

Avrupa'da 18. ve 19. yüzyıllarda yeni buluşların üreilmeye başlanması ve buhar gücüyle çalışan makinelerin makineleşmiş endüstriyi doğurmasıyla birlikte Avrupa'daki sermaye birikiminin artması 'Endüstri Devrimi' olarak adlandırılmıştır. Batı uygarlıklarında oluşmaya başlayan yeni oluşumlar endüstri devriminin doğmasını sağlamış ve bu oluşumla birlikte toplumların yaşamlarında köklü değişimler görülmeye başlanmıştır. Üretim ve ulaştırma alanlarında yaşanan büyük gelişmeler toplumu hızlı bir biçimde ilerleyen makineleşmeye yöneltmiş, işçi nüfusu artmaya başlamıştır. Buluşlar büyük bir hızla ortaya çıkmaya başlarken üretim artmış, bununla birlikte üretim için harcanan insan gücü giderek azalmıştır (S. Kariptaş, 2006;31).

Sekil 3.2.14 Action 2 tasarımı

1970 'lerin sonunda, teknoloji hızla gelişimlere bağlı olarak ofis mobilyasına dair istekler değişti. Herman Miller' in ürün tasarımcıları Bill Stumph ile Jack Kelley, yedi yıl boyunca, çalışanlarla etkileşim halinde kalarak , ofisteki işlemler ve etkinlikler üzerinde birlikte çalıştılar. Araştırma sonunca göre, kullanıcı ihtiyaçlarına ve modern ofislerdeki değişikliklere cevap veremediği sonucuna vardılar. (Herman MİLLER, 2004)

Bu işbirliği, hem pratik fonksiyonu hem de mimari biçimi açısından endüstri ürün standartlarını geride bırakan bir duvar sistemi tasarımıyla sonuçlandı. 1984' te , fonksiyonel ihtiyaçlara karşılık verme konusundaki yenilikçi yaklaşımıyla yeni tip bir sistem ürünü olarak ethospace iç mekanlar tanıtıldı. Ethospace bir odacıklar sistemi olup yapısal çelik çerçeveler çalışma alanını belirler ve asılı elemanlar ile elektrik ve veri kabloları için bir temel sağlar.

Sekil 3.2.15 Ethospace sistemi örneği 1

Sekil 3.2.16 Ethospace sistemi örneği 2

Panel sistemlerin faydaları, çalışanların verimliliğinin artışı, taşınma masraflarından tasarruf, yerden tasarruf, vergiden tasarruf ve enerjiden tasarruf sağlamıştır. Panel sistemlerle ilgili tüm anlatılanlarda görüldüğü gibi, bu sistemlerin kurulması farklı uzmanlıkları gerektiriyor.

Sekil 3.2.17 Panel sistemli bir ofis modeli

Birçok tasarımcı ve mimar, etkileşim ve çapraz verimlilik yaratarak, çalışanları yetkilendirmek için yeni çalışma alanı modelleri geliştirdiler. Modern ulaşım araçlarında yaşanan gelişmeler birçok yeni tasarım çalışmalarının ortaya çıkmasına olanak tanımıştır. Demiryolları, oteller, kanallar, çelik yüksek yapılar ile büyüyen Şehirler, yeni mimari tasarımların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Mobilya tasarımı gelişen teknoloji, değişen şartlar ve gereksinimler karşısında birçok değişikliğe uğrayarak günümüze kadar gelmiştir ve gelişmeye devam etmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle mobilya üretiminde çok yaygın kullanılan ahşap malzeme yanında maden de kullanılmıştır. Dönemin başka yeniliği de laminasyon tekniğinin bulunması olmuştur.

Sekil 3.2.18 Della Valentino çalışma grubu

Türk ofis mobilyası sektörü, 1940' lı yıllarda başlayıp 1960 ' lara doğru yavaş yavaş sanayileşmeye geçti. 1960' lı yılların başında, ofis mobilyası olarak yalnızca masa, koltuk ve doya dolabı yapılıyordu. Tümü çelikten imal ediliyordu. İmal edilen firmaların sayısı da yetersizdi. Bugün Türkiye' nin en eski beyaz eşya üreticilerinden biri olarak tanınan Arçelik de o zamanlar dosya dolabı üretiyordu. 1960' lı yılların diğer çelik mobilya üreten belli başlı firmaları; Erel , General , Masis , Korçelik, Kazancıoğlu ve Kartes idi. (Tasarım,1991)

Sekil 3.2.19 Korçelik Firmasının tasarlamış olduğu Toros modeli

Sekil 3.2.20 Masis Firmasının Akbank için ürettiği çalışma masası

Sekil 3.2.21 Masis Firmasının Akbank için ürettiği ahşap tablalı masa

O yıllarda İstanbul Levent'te iş merkezlerinin bulunduğu yerde yeni yeni sanayileşme başlıyordu. Bunlardan biri, Roche İlaç Sanayii, ilk açık ofis sistemini uygulayan kuruluş olarak tarihteki yerini aldı. 1980' lerde ticaretin gelişmesiyle, yeni özel şirketlerin kuruluşu, banka sektörünün yükselmesi ve peş peşe yeni banka şubelerinin açılmasıyla ofis mobilyasına olan talep arttı. Ayrıca bazı kamu kuruluşları da DMO' nun üretmediği bazı özgün mobilyaları piyasadaki özel kuruluşlardan almaya başladı. (Şekil 3.2.17)

Sekil 3.2.22 1960 yıllarda Türkiye 'de yapılan açık ofis örneği

1980' lerin ikinci yarısında ofis ihtiyaçlarını farklı bir boyuta taşıyacak yeni bir gelişme yaşanmıştı. Otomasyonun yaygınlaşması. Ofislerde bilgisayar ve onun bağlantılı aletleri sayısı artınca mobilyalarda da değişim oldu. Ergonomi önem kazandı, bilgisayarlara uygun mobilyalar üretilmeye başlandı. Tüm bu ekonomik ve teknik gelişmelere, artan talebe paralel olarak ofis mobilyası üreten firmaların da sayısı artmaya başlamıştı.

Ancak üretim nitelik ve nicelik olarak yine de yeterli değildi. 1980' li yıllarda inşa edilen lüks iş merkezleri kurum kimliğinin altını çizirken, özellikle yabancı kökenli kuruluşlar lüks ofislerini sıradan mobilya döşemek yerine, ithalat yoluna gitmişlerdi. Ancak, gelişen ülke ekonomisiyle birlikte firmaların dışa açılması, dolayısıyla personel sayılarının artması, mevcut işyerlerinin yetersiz kalmasına neden oldu. Başta bankalar olmak üzere, büyük şirketler ve holdingler yeni yerler arayışına girdiler, şehirden fazla kopmadan kendi ihtiyaçlarına cevap verebilecek büyüklükteki binaları şehrin merkezlerine yapma kararı aldılar. (Meltem ŞEN, 2002)

Sekil 3.2.23 Otomasyon çalışma grupları

20. yüzyılda ofis tasarımlarında genellikle birbirine benzer ve sıradan olan, değişen koşullara uyum sağlayabilecek oranda esnek olmayan, üzerine herhangi bir ekleme yapılarak yeniden şekillendirilmesi konusunda katılımcı olmayı desteklemeyen yaklaşımlarla karşılaşmıştır. (Şekil 3.2.18)

21. yüzyılında başında ise, teknoloji ve esnekliğin birlikte doğru kullanımı ile çalışma yaşamının gerçekleştiği ofislerin tasarımlarında yeni kavramlar ve yaklaşımlar görülmeye başlanmıştır. Mobilya tasarımında yola çıkılacak ilk hedef daha önce de birçok kez bahsedildiği gibi, belirli bir fiziki ihtiyacı karşılamasıdır. “Her mobilya kullanım esasına uygun formlarda, insan vücudu ile bire bir ilişki içindedir. Bu yüzden, insan ölçüleri, kullanım amacına yönelik vücudun aldığı yapısı ve bunların yanı sıra estetik anlayış, mobilya tasarımını yakından etkileyen değişken faktörlerdir.” (Altınok, 1987)

Sekil 3.2.24 Modern ofis görseli

Buna göre tasarımı tanımlayan yeni kavramlar, birbirine çok benzeyen malzeme ve yaklaşımlarla üretilmiş, kimliği öne çıkmayan sıradanlaşmış ofislere tepki olarak geliştirilmiş olan temalı trendlerin tasarımlarında kuruluş veya işin içeriği ile ilgili bir hikaye anlatılmakta, eğlenceli ve sürprizli bir dille kurum karakteri ön plana çıkarılarak motivasyon artırılması amaçlanmaktadır.

Özellikle , 20. Yüzyılda ofislerde görülen görsel iletişimi engelleyen yüksek ve sabit bölücülere, statü belirtisi hücre odalara, sürekli denetim altında tutulan çalışanın arasına konulan engellere tepki olarak ortaya çıkmıştır. Yeni ofis tasarımlarında, yalın ve takım halinde çalışmaya bağlı olarak farklı kullanım şekillerine uygun mekan tasarımları oluşmuştur. (Şekil 3.2.19)

Sekil 3.2.25 IB Ofis firması için tasarlanan bir ofis örneği

Günümüzde ofis, işin kesintisiz ilerlemesini sağlamak için kullanılan depolama-arşiv elemanları ve çalışma yüzeylerinden oluşan mekanlar olmaktan uzaklaşmış, bilgi teknolojilerine dayalı bir sistem haline gelmiştir. (Şekil 3.2.20) Mekanda yapılan işler ise, klasik anlamda elle yapılan işlerden çok bilgi işlerine dönüşmüştür. Zaman içinde ofis iç mekanları esnek olarak tasarlanabildiği gibi boş alanlar bırakılarak da kullanıcıların sistemi şekillendirmeleri mümkün olabilmıştır.

Sekil 3.2.26 Esnek kavramının uygulamalı bir örneği

21. yüzyılın ofisleri, bilginin çalışanlar arasında özgürce akıp el değiştirdiği, paylaşılarak geliştirilerek yeniliklere ve yaratıcılığa kaynak oluşturduğu, kullanıcıları buluşturan bağlayıcı bir kesişme noktası haline geldiği mekanlardır. (şekil 3.2.21) Yeni ofis tasarımı yaklaşımında ön planda olanlar arasında esneklik ilk sırada olmak üzere depolama sisteminde çok belge az alan kaybı, mümkün olduğunca birbiriyle bağlantılı olan bölümlerin yatay ve kesintisiz iletişimi, gerekli bilgiye kolay ulaşım ve grup çalışmasının desteklenmesini sağlamaktır. Esneklik, ofis tasarımının her aşamasında teknoloji ile birlikte yer almaktadır.

4. OFİS MOBİLYASI TASARIMINDA TÜRKİYE’NİN YERİ

Ofis mobilyası sektöründe Türkiye, çok geç dahil olmuştur. Levent’ te kurulan ofis binalarının artışıyla, ofis mobilya üretimleri de artmıştır. Tasarımcılar kendilerini kanıtlamak adına birçok değişik ofis mobilyaları tasarlamıştır.

Türk ofis mobilyacılığı, ileri teknolojiyle üretilen mallar, kalite açısından dünya pazarında rekabet edilebilir duruma erişti. Ancak teknoloji ve teknik eleman sorununu çözen sektör firmaları, bu kez tasarım konusunda ciddi sorunlar yaşamaya başladı. Daha çok yurtdışından getirilen modellerden esinlenerek yapılan ürünler daha fazla geliştirilemedi. Çünkü yan sanayi yetersiz olmasından kaynaklı, aksesuar, kulp, ayak, tekerlek, menteşe, ray sistemleri tamamen ithal edilememekteydi. Bu tür malzemelerin hangi modelde kullanılacağı konusunda kararsızlık yaşayan sektör firmaları yurtdışından tasarımlar satın alıyordu. Önceleri yüksek paralar ödenerek alınan tasarımlar, yerlerini yavaşça Türk tasarımcılarının çizgilerine bırakmaya başlamıştı. (Alyanak Şermin,2002)

4.1 Türkiye’de Ofis Mobilyası Üretim ve Tasarımına Genel Bakış

Türkiye’ de ofis mobilya üretimi 1940’lı yıllarda başlamıştır. Ekonominin canlanmasıyla birlikte özel firmaların sayısı ve ofis mobilyalarına olan talep arttı. 1960’lı yılların başında ofis mobilyası olarak yalnızca masa, koltuk ve dosya dolabı yapıyordu. Tümü çelikten imal edilen bu mobilyaları imal eden firma sayısı da iki elin parmak sayısı kadar bile değildi. (Nejat F. , 1998)

1940’lı yıllarda bazı gayrimüslim ustalar, küçük çaptaki atölyelerde üretmekte oldukları çelik eşyaların tüccarlar vasıtasıyla çok satıldığını görünce imalathanelerini büyütme ihtiyacı duydular. O yılların devışıyle çelik eşya üreticilerinin sayısının artmasıyla, farklı renk ve modellerde üretilmiş masa ve dolaplara ilgi görür oldu.(Altınok M. , 1987)

1950’li yıllarında, zor koşullar altında kurulan metal atölyeleri sonradan büyük ün kazanan, genç tasarımcıların o yıllarda güncel bir konu olan metal mobilya tasarımıyla ilgilenmesini sağlamıştır. Türkiye ’de ilk kez o yıllarda metal mobilya üretimi başlamış ve uzun yıllar sürmüştür. Ahşap, artık ofis mobilyası malzemesi olarak tek seçenek değildi. Bu durum tasarımcıları da çok yönlü olarak etkilemişti. Tasarımlar artık sınırlı değil, farklı bir hal almaya başlamıştı.

Ofis mobilyası sektöründe kurumsal ürün tasarımı konusunda en son aşama 1990'lı yılların ikinci yarısı yaşanmıştır. Türk ofis mobilyası sektörünün hızla büyümesinin sunduğu fırsatları zamanında algılayabilen ve bu yönde bir strateji oluşturabilen 1980'li yılların sonunda şaşırtıcı derecede azdı. Ofis mobilyası sektörünün öncü firmaları olarak nitelendirilebilecek bu firmaların profili incelendiğinde genel olarak orta ölçekli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bugün Türkiye ofis mobilyası sektörü tasarımıyla olan ilişkisinde yeni ve kritik bir aşamaya geçme noktasındadır. İhracata yönelik ofis mobilyası sektörü küresel pazardaki rekabet araçlarına tümüyle sahip olmaya başlamıştır. (Arredamento, 2005)

5.GÜNÜMÜZ ÇAĞDAŞ TÜRK OFİS MOBİLYA TASARIMLARI

Türkiye' de önemli tasarımcılar, mobilya sektöründe tamamen değişim sağlamıştır. Yaptıkları tasarımlar, firmalara yeni atılımlar sağlamıştır.

5.1 Ofis Mobilyasında Önemli Türk Tasarımcılar

Ofis mobilya sektörünün bugün geldiği noktada, tasarım ve kalite açısından öncü birçok tasarımcının önemli katkıları vardır. Özel bir başlık altında incelemeyi hakeden bu kişiler aşağıda belirtilmiştir.

5.1.1 Faruk Malhan

Şekil 5.1.1 Faruk Malhan

Ofis mobilya sektörünün bugüne geldiği noktada, tasarım ve kalite açısından öncü bir kişinin önemli bir katkısı vardır. Özel bir başlık altında inceleyeceğim isim Koleksiyon firmasının kurucu, mimar Faruk Malhan'dır. (Şekil 5.1.1)

1971 yılında çok küçük bir metal atölyesiyle bu sektöre başlayan Faruk Malhan, ev mobilyalarında neler yapabileceğini tasarlamaya başlamıştır. Bu girişim kendisini 1978 yıllarında ofis mobilyaları ile ilgilenmeye götürmüştür. 1983'e gelindiğinde, Malhan'ın kurduğu Koleksiyon Mobilya, ofis mobilya sektöründe bir devrin kapanıp yeni bir devrin başlayacağını sinyallerini vermeye başladı. (Şekil 5.1.2)

Bu yıllarda İstanbul Levent semtinde açtığı ahşap atölyesinde üretilen mobilyalar, alışılmışın çok ötesinde, resmen Avrupa ithal edilenlerden ayırt edilemeyecek kadar kaliteliydi. Böylesi, güzel ve etkileyici mobilyalar, Koleksiyon firmasına bir anda haklı bir ilginin doğmasına neden olmuştur. Bunu fark eden Malhan, 1987 Avrupa seyahatlerinde görüp etkilendiği mobilya üretim üssünün bir benzerini Türkiye’de kurmaya karar verdi.

Şekil 5.1.2 Faruk Malhan’ nın Koleksiyon Mobilya için tasarladığı masanın montajı

1989 yılında, arzuladığı imkanları Tekirdağ’da yapılan fabrikasında yaratan Malhan, ofisler için çok değişik çizgilerle çok farklı ürünler üretmeye başladı. Bu yıl, Türk ofis mobilyasının miladı olmuştur; çünkü tam o sırada İstanbul Levent, Esentepe ve Zincirlikuyu’da yeni yapılan iş merkezlerinin çoğalmasıyla, yeni kurulan ofislerin ihtiyaçları artmaya başlamıştı. Bu hareketlenme, sektördeki çoğu firmaların sınıfta kaldığını gösterirken, bazı firmalar içinde kaçırılmayacak bir fırsat olduğunu göstermiştir.

Koleksiyon Mobilya Tekirdağ'da kurmuş olduğu üretim tesisinde bulunduğu arazinin 50 bin metrekarelik bölümü yeşil arazi. Yeşil alanda 2 bin çam ağacı, 150 mavi ladin, 100 ceviz ağacı, 200 kök bağ vardır. Bu tesiste ayrıca yaban keklikleri ve yaban sülünleri de yetiştiriliyor. Ayda 100 yaban sülünü ormana bırakılabilecek kapasiteye sahip olan tesislerde meke ve kınalı keklik üretimi denemeleri de yapılıyor.

5.1.2 Ayşe Birsal

Şekil 5.1.3 Ayşe Birsal

Ortadoğu Teknik Üniversitesi Endüstri Tasarımı bölümü mezunudur. Fullbright bursuyla gittiği Amerika 'da öğrenimini sürdürmüştür. Sonra da Japon banyo evi Toto için tasarladığı zarif ve ergonomik tuvaletle tanınmıştır. Ayşe Birsal, üniversitedeki profesörü ile ortaklığından ayrılıp kendine yeni bir iş kurduğu sırada, Amerika'nın en eski ve büyük ofis mobilya firmalarından

Herman Miller'in temsilcisi de rehberden iz sürerek kendisine ulaşmaya çalışıyordu. Çünkü Birsal yeni telefonlarını henüz kimseye bildirmemişti.

Sonunda karşılaşmışlardı, Herman Miller temsilcisi kendisine çarpıcı bir soru yöneltmişti: ' Eğer, Robert Propst olsaydınız, Action Office'i nasıl tasarlardınız?' Bu soru, sokaktaki bir insan için bir şey ifade etmeyebilir ama tasarım dünyasından biri için büyük bir meydan okuma idi. Çünkü Propst, Amerika ofis mobilyası tarihinin en önemli isimlerinden biriydi. Birsal, meydan okumayı kabul edip, 1997'de Herman Miller için Resolve tasarımı üzerinde çalışmaya başlamıştır.(Şekil 5.1.4)Tasarımı, ofis mobilya sisteminin biçimini, 120 derecelik açılar üzerinde inşa edilmiş panel halindeki odacıklara yerleştirerek yeniden tasarımıyordu. Sistem, çalışma grubu modellerinde daha fazla çok yönlülük sağlıyor ve aynı zamanda materyal ve alan kullanımını daha verimli kılıyordu.

Sekil 5.1.4 Ayşe Birsel'in Herman Miller için tasarladığı Resolve Ofis

7 Kasım 2001 yılında Herman Miller için tasarladığı Resolve adlı ofis sistemi ile Brooklyn Sanat/Modernizm Müzesi'nin Genç Tasarımcı ödülüyle onurlandırılıyordu.

5.1.3 Tanju Özelgin

Şekil 5.1.5 Tanju Özelgin

1962'de İstanbul'da doğdu.(Şekil 5.1.5) Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünü 1984 'te bitirmiştir. 1987'de kendi tasarımı olan ofis Scala'yı kurmuştur. 1987-1996 yılları arasında Scala bünyesinde, sergi standları, yatlar, showromlar, konut ve ofis mekanları, özel tanıtım geceleri, mobilya ve endüstri ürünleri tasarlayıp uygulamıştır. 1993-1995 yılları arasında IN Mobilya ile birlikte kurucu ortak olarak çalıştı. 1996'da Ertan Binme ile Parlak

Kırmızı'yı kurdu. 1996'dan beri Parlak Kırmızı bünyesinde endüstri ürünleri tasarlayıp geliştirmekte sayısal ve video grafikleri hazırlamakta, iç mimarlık proje ve uygulama hizmetleri vermektedir. 1998'den beri öğretim üyesi, proje danışmanı olarak eğitim süreçlerine katkıda bulunmaktadır.

Ayrıca , birçok sergiye 1996'dan beri jüri üyesi, sergi katılımcısı, workshop yöneticisi olarak birçok etkinliğe katılmıştır.

1998'de 'yeni Binyılda Çalışma Kültürü Kavramsal Tasarım Yarışması'nı Plazmasa adlı tasarımıyla, 2004 AD Design Fair yılın tasarımı ödülünü de Küp adlı oturma birimiyle almıştır. Halen Nurus, Derin, BT, Birim, Crea, Concept, Print Center ve benzeri gibi birçok firma ile çalışmalarını devam ettirmektedir. (Şekil 5.1.6)

Sekil 5.1.6 Tanju Özelgin'in Nurus firması için tasarlamış olduğu oturma grubu

5.1.4 Defne Koz

1964 yılında Ankara’da doğan Defne Koz, 1981 yılında TED Kolejini bitirmiştir.(Şekil 5.1.7) Eğitimine Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinde İtalyan Dili ve Edebiyatı bölümünde devam etmiş ve 1987-88 yıllarında Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünde düzenlenen workshoplara katılmıştır. 1989 yılında Milano’da bulunan Domus Academy Endüstri Ürünleri

Şekil 5.1.7 Defne Koz

Tasarımı bölümüne giren Koz, yüksek

lisans projesinde Prof. Alberto Meda ile açık ofisler için kahve makinesi tasarlanmıştır.(

Defne KOZ, www.nurus.com)

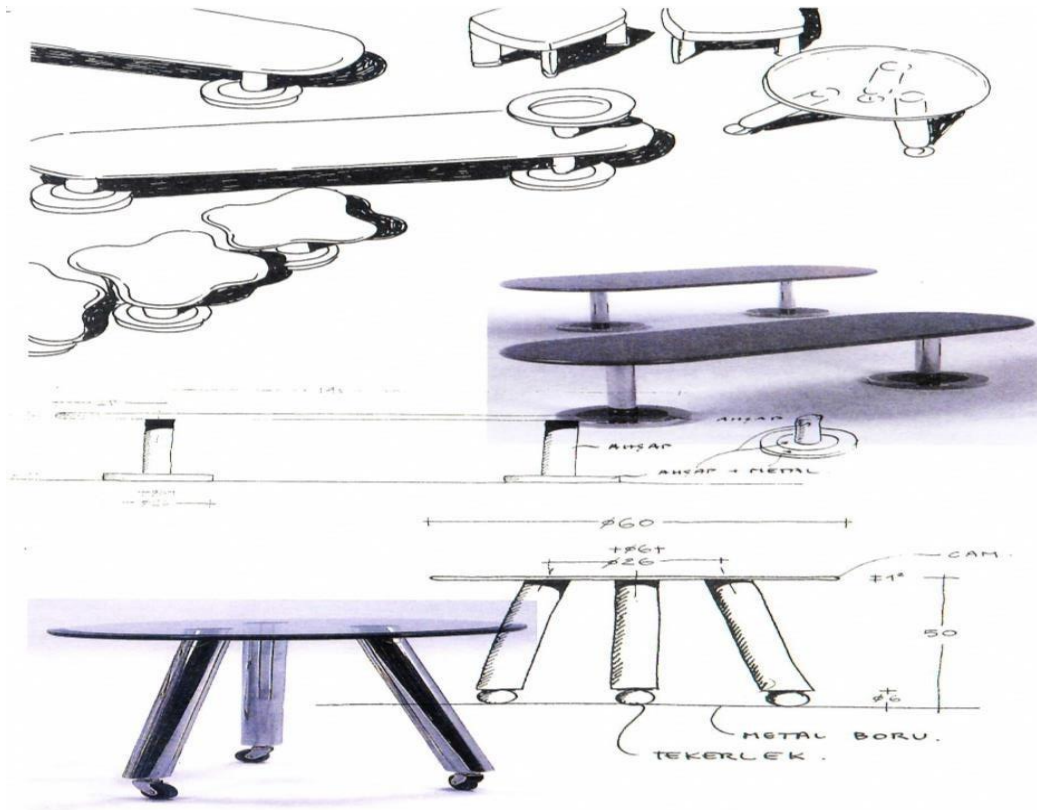
Şekil 5.1.8 Defne Koz’un Tomo Grubu için tasarlamış olduğu Alparda Mobilya

Çalışmalarını

Chicago ve Milano’dan yürüten endüstriyel tasarımcı Defne Koz, elektronik, mobilya, kent mobilyası, ev aksesuarları, aydınlatma sistemleri, masa üstü ürünleri ile ev ve ofis iç mekan tasarımları üzerinde çalışmaktadır.

Koz’un müşterileri arasında İtalya merkezli Pirelli, Alessi, FontanaArte, Replastic, Egizia, Foscarini, Cappellini/Progetto Oggetto, Guzzini, Steel, RSVP, Gabbianelli, Rapsel/Nito ve Mobileffe, Almanya merkezli Authentics, WMF ve Rosenthal, Japonya merkezli Sharp, Nissan ve Casio ile Türkiye merkezli Alparda, Nurus, Decorum/s, MPD ve Eczacıbaşı

bulunmaktadır.1994 yılında, Domus Academy, Milano'da Office Semineri ve workshop çalışmasında Michele De Lucchi için asistanlık yapan Koz, aynı yıl İstanbul Teknik Üniversitesinde "Craftsman qualities and industrial production" seminerine Marco Susani ile birlikte katılmıştır. 1996 yılında Architectural Association, Londra'da Inter-Cultural Forum for The Arts tarafından düzenlenen "The Quest for Design in Turkey" konferansına ve FukuiJaponya'da Mitsubishi Corporation tarafından düzenlenen "Craftsman qualities and industrial production" semineri ve workshop çalışmasına katılmıştır.

1997 yılında Japonya'da Casio ile birlikte düzenlenen G-shock & Baby G - New Century Imaginary isimli seminer ve workshop çalışmasına katılmıştır.(Şekil 3.3.9) Koz, 1998 yılında The Future of Design panelinde konuşmacı ve ETMK tarafından düzenlenen Designers' Odyssey 1998 sempozyumundaki üç yarışmada jüri üyesi olarak bulunmuştur.

1999 yılında, Centro Borges di Buenos Aires, Arjantin'de seminer ve workshop çalışmasına katılan Koz, 2000 ve 2001 yıllarında İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde düzenlenen 'Design Management on Global Products' konulu seminer ve workshopta yer almıştır. 2001'de Beymen Academia tarafından düzenlenen bir workshopta jüri üyeliği yapmıştır.

5.1.5 Maruf Önal

Şekil 5.1.8 Maruf Önal

Mimarlar Odası tarafından verilen Ulusal Mimarlık Ödülleri' nin sonucunda Büyük Ödül' ü 2000 yılında kazandı.(Şekil 5.1.8) Önal, 1940 ' larda Güzel Sanatlar Akademisi' nde başladığı mimarlık serüvenini hala sürdüren önemli bir tasarımcı. (Şekil 5.1.9) Onun özellikle 1950' li yıllarında mimarlık yarışmalarının yıldızı olduğunu ve o konuda adeta bir otorite sayıldığını belirtilmelidir. Türkiye ' nin ilk çok ortaklı mimarlık bürosu olan İMA' nın kurucularından biri oluşu ise, mesleki pratiğin örgütlenişi bağlamında ciddi katkıları bulunduğunu gösteriyor. Bunun yanı sıra, yıllarca Yıldız Teknik Üniversitesi' nde yeni mimar

kuşaklarının eğitiminde rol oynadı, Mimarlar Odası' nın etkinliklerinde yönetici olarak çalıştı.

Şekil 5.1.9 Maruf Önal 'ın yapmış olduğu Fındıklı'daki Atlantik Han

5.1.6 Doğan Hasol

Şekil 5.1.10 Doğan Hasol ve kızları

Doğan Hasol, 1956' da Galatasaray Lisesi'ni, 1961' de İTÜ Mimarlık Fakültesi'ni bitirmiştir. (Şekil 5.1.10)

Bir süre fakültesinde asistanlık yapmıştır. 1965-1966 ' da Mimarlar Odası' nın dergisi Mimarlık 'ın yazı işleri müdürlüğünü yaptı. Mimarlar Odası yönetim kurullarında görev aldı.

1968' de, bir grup arkadaşıyla birlikte, yapı alanında bir bilgi merkezi olan ve Türkiye' de mimarlık mesleğinin gelişmesine büyük katkılar getiren Yapı-Endüstri Merkezi' nin kuruluşunu gerçekleştirdi. 1978' de, Yem' in üyesi olduğu Uluslararası Yapı Merkezleri Birliği (UICB) ' nin yönetim kurulu üyeliğine, 1980' de başkan yardımcılığına, 1989 ve 1992' de, üst üste iki kez üçer yıllık dönemler için başkanlığına seçildi. Başkanlığı sona ererken UICB Genel Kurulu' nca onursal ödüle layık görüldü.

Serbest mimarlık çalışmalarını, eşi Hayzuran Hasol ve daha sonra kendilerine katılan kızları Ayşe Hasol Ertkin ile birlikte, Has Mimarlık grubu içinde sürdürmektedir. Bu kapsamda, eşi Hayzuran Hasol ile birlikte, yapı dalında, Mimarlar Odası' nın 1990 Ulusal Mimarlık Ödülü' nü kazanmıştır.

Çağdaş malzeme ve teknolojiyi minimalist bir dille kullanan, gereksiz süslemelerden ve işlevsiz öğelerden kaçınan Has Mimarlık yalın geometrik biçimlere ve ileri teknolojiye ağırlık vermektedir.

Yapıtları arasında, 1990' da yapı dalında Mimarlar Odası Ulusal Mimarlık Ödülü İstanbul Tepebaşı Esbank Genel Müdürlüğü yenilenmesi (1987), Beyoğlu'nda Halep Hanı yenilenmesi (980), Esbank Kadıköy Şube Binası (Şekil 5.1.11), İstanbul Beylikdüzü'nde Sur Oto Merkez Bnası ve Tesisleri (1994).

Şekil 5.1.11 Esbank Kadıköy Şubesi

5.1.7 Dara Kızıltoprak

Dara Kızıltoprak, 1962 doğumlu olan Dara Kızıltoprak, 1982 İTÜ Mimarlık Bölümü mezunu.(Şekil 5.1.12) Kızıltoprak, profesyonel çalışma hayatının, insanların artık kalıcı ve sosyal hedeflerinin bulunduğu, dolayısıyla yaşadığı ve çalıştığı mekanı önemseydiği bir döneme denk geldiği şanslı olduğunu söylüyor.

Şekil 5.1.12 Dara Kızıltoprak Dara Kızıltoprak' ın yaptığı proje ve uygulamalar arasında, konut, tekne, çevre düzenlemeleri ile mağaza, fabrika, klinik ve ofis mekanları yer almaktadır.(Şekil 5.1.13)

Şekil 5.1.13 Dara Kızıltoprak'a ait bir tasarım

5.1.8 İnci Mutlu

İnci Mutlu, 1972 yılında, Ankara'da doğan İnci Mutlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Şekil 5.1.14 İnci Mutlu

Endüstri Tasarımı bölümünden mezun olmuştur. Hacettepe Üniversitesi'nde yüksek lisansını tamamlayan Mutlu, Milano'da bulunan Domus Academy'de çok sayıda workshopa katılmıştır. 1998 ile 2000 yılları arasında İstanbul'da freelance tasarımcı olarak çalışan Mutlu, bir süre Isao Hosoe Design Studio'da çalışmalarına devam etmiştir. Milano'ya taşınmasının ardından Luca Milano ile Mutlu & Milano Design

Studio'yu kurmuştur. Mutlu'nun 1996 yılında, ilk tasarladığı mobilya 'Kissing Chair', katıldığı ulusal bir yarışmada birincilik ödülüne layık görülmüştür. Yurtdışında

önemli fuarlarda tasarımları sergilenen Mutlu, aynı zamanda 'Watt Bug' elektrik sayacı tasarımı ile Viridian Design Competition'da birincilik ödülü kazanmış ve The New York Times, The Wired gibi yayınlarda yer almıştır.

İnci Mutlu, R35 ve Connect olmak üzere iki önemli tasarımı vardır. R35, yöneticilerin kullanırken kendi gibi olabileceği, geleneksellikten ve katı kurallardan uzaklaşan yeni kuşak bir ürün. Ofislerde görmeye alışık olduğumuz genel ağır mobilyaların kısıtlayıcı etkisi olduğunu düşünen İnci Mutlu'nun Tuna için tasarladığı R35' te, bilinen yönetici odası tipolojisinin dışına çıkıp görsel mümkün olduğunca hafiflettiği görülmektedir. R35 ' te mobilyaların kenar ve köşelerinde 90 derecelik açının olduğu bölgelerdeki tüm açılar 35 mm' lik raduislara dönüşmüştür. Tasarımında genel olarak yumuşak hatları tercih eden Mutlu, Vitra için tasarladığı softcube banyo dolaplarında da raduislu kenarları tercih etmiştir. R35' te ofis içinde çizgileri yumuşatarak açık bir atmosfer yaratıyor. (Şekil 5.1.15)

Şekil 5.1.15 İnci Mutlu' nun Tuna Mobilya için tasarladığı çalışma grubu

Connect' i, iş mekanlarındaki insanların kaçacağı bir ada olarak tanımlıyor İnci Mutlu. Connect, ofislerde var olan kişisel mekanlardan farklı olarak çalışanların bir araya gelerek iletişim kurmaları için tasarlanmıştır.(Şekil 5.1.16)

İnci Mutlu, ürünün fonksiyonun aktarırken onca koşuşturma arasında buraya otursunlar, gazete okusunlar, beraber bir kahve içsinler, sonrasında herşey daha iyiye gider diyor. Üstten bakıldığında İngiliz anahtarını andıran Connect' in davetkar formu mekanla da çok farklı ilişkiler kurmaya müsaittir. Tek başına duvara yaslanarak kullanılabilirdiği gibi mekanın büyüklüğüne göre çok farklı ilişkiler de kurabiliyor.

Şekil 5.1.15 İnci Mutlu' nun Connect tasarımı

3.3.9 Reşit Soley

Reşit Soley,(Şekil 5.1.16) 1979' da İTÜ, 1981' de de Roma Üniversitesi Mimarlık Bölümünü bitiren tasarımcı, çeşitli kurumlara ait mimari proje ve iç mekan tasarımı yanında, mobilya, aydınlatma elemanları ve çeşitli aksesuarlar üretiyor. Bitmiş proje ve tasarımları arasında, ofis ve mağazaların yanı sıra, bir eğitim kurumu, bir postane, bir sanat müzesi ile bir stadyum da yer alıyor. (5.1.17)

Şekil 5.1.16 Reşit Soley

Şekil 5.1.17 Reşit Soley' e ait tasarım

Reşit Soley çalışmalarını Leo Design Holding (1983), Fil Design A.Ş. (1988) ve Taylight A.Ş. (1995) olmak üzere 3 kardeş şirket ile sürdürmektedir. Leo Design kurum kimliği çalışmaları ağırlıklı olmak üzere mimari proje ve iç mekan tasarımları ile bu projelerde değerlendirilen mobilya ve aksesuar tasarımları yapmaktadır. Fil Design dünyanın önde gelen aydınlatma firmalarından Artemide ve Leucos Spa'nın temsilciliğini kurulduğu günden bugüne sürdürmektedir. Bunun yanı sıra Taylight ürünlerinin de sergileme ve satışını yapmaktadır. Tay Light kendi adı ile piyasaya sunduğu aydınlatma elemanlarını ve Leo Design bünyesinde tasarlanan projelere ait çeşitli aksesuarları üretmektedir. 2002 yılında ise Corvus'u kurarak şarap ve şarap üretimi yapmaya başladı.(desingforexport.com)

5.1.10 Utarit İzgi

Utarit İzgi (1920-2003), 1920 yılında İstanbul'da dünyaya gelen Utarit İzgi orta öğrenimini Galatasaray Lisesi'nde, üniversite öğrenimi de Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümü'nde tamamladı.(Şekil 5.1.18) Mezun olduktan sonra aynı üniversitesi asistan olarak kaldı. İTÜ Mimarlık Fakültesi'nde yeterlilik tezini hazırlayarak doçent ünvanını aldı. 1961-62 yılları

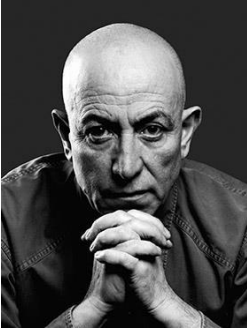
Şekil 5.1.18 Utarit İzgi arasında Mimarlık Bölüm Başkanlığı yapan İzgi, 1969 yılında profesör ünvanı aldı. Türk mimar ve öğretim görevlisi. Aynı zamanda Sinan Ödülü'nün de sahibidir. Mimarinin bölünmez bir bütün olduğunu, mekanın da onun bir parçası olduğunu savunmaktadır.

Şekil 5.1.19 Utarit İzgi' nin öğrencileriyle sunum yaparken

Utarit İzgi, DGSA'da akademik mimarlık eğitim düzeyinin, mesleği uygulama dönemiyle paralellik gösterecek şekilde geliştirilmesi, çağdaş ve katılımcı bir yönetimin yapılanması aşamalarında öğretim kadrolarıyla, öğrenci temsilciliklerinin birlikte çalışmaları ilkesine dayanan bir sistemin kurulmasını destekleyerek bu konuda çaba gösterdi. Akademi ve Mimarlar Odası temsilcisi olarak ulusal ve uluslararası mesleki seminer, panel, sempozyum ve kongrelere katıldı. Bu faaliyetleriyle ilgili bildirimleri, projeleri ve makaleleri yerli ve yabancı mimarlık dergilerinde yayımlandı. İzgi'nin "Pencere, Hafif Bölmeler ve Yardımcı Koruyucular" (iki cilt-DGSA Yayını) ve YEM Yayın tarafından yayımlanan "Mimarlıkta Süreç-Kavramlar-İlişkiler", Belde Batum Aysel'le birlikte hazırladığı "Kapılar - Hafif Bölmeler" adlı kitapları bulunuyor.(yapı.com.tr)

5.1.11 Aziz - Derin Sarıyer

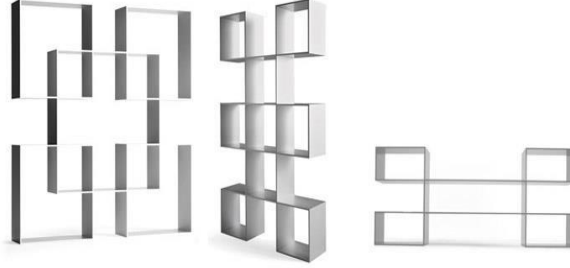
Şekil 5.1.20 Aziz Sarıyer

Aziz Sarıyer, Derin firmasının kurucusu ve tasarımcısıdır.(Şekil 5.1.20) 1950 yılında İstanbul'da doğan Aziz Sarıyer, 1971 yılında Derin Design'ı kurarak profesyonel olarak mobilya ve mekan tasarımına başlamıştır. Sarıyer'in mesleğe duyduğu ilgi ve istikrarlı çalışmaları bugün kendisini dünya tasarım arenasında önemli bir konuma taşımıştır.1999 yılında, Derin için hazırladığı koleksiyonunu geliştirmiş ve bir yıl sonra dünyanın sayılı markası arasında yerini almıştır. (nurus.com)

Sarıyer, Cappellini, Moroso, Zeritalia ve Scia ile çalışmıştır. 2004 yılında, İngiltere Terence Conran yayın kurulu tarafından 21. yüzyılın 100 tasarımcısı ansiklopedisine seçilen Sarıyer, Türkiye'deki tasarım olgusunun dünyadaki gelişmiş tasarım değerlerine ulaşmasına büyük bir katkıda bulunmuştur. Çok sayıda ulusal ve uluslararası ödüle sahip olan Sarıyer, 2006 yılında Birth Table ürünü ile Wallpaper Design Award ödülüne layık görülmüştür.

2007 yılında, 'Gull Sofa' ismini taşıyan tasarımı ile Endüstriyel Tasarımcılar Derneği Türkiye Tasarım Ödülünü ve 'The Moon Desk' isimli tasarımı ile Elle Decor Uluslararası Tasarım Ödüllerinde (EDIDA) ofis mobilyaları kategorisinde ödül almıştır.

Sarıyer, 2008 yılında 'Gull Sofa' ile Design Turkey'de Üstün Tasarım Ödülüne layık görülmüştür.

Şekil 5.1.21 Aziz Sarıyer tasarımı Pause Kitaplık,2003

Sarıyer'in en bilinen tasarımları arasında Moroso için tasarladığı Pause Kitaplık (Şekil 5.1.21), Derin Design için tasarladığı Boomerang Sofa, Altreforme için tasarladığı Liqurizia Sofa ve Alparda için tasarladığı Gull Sofa yer almaktadır.

Derin Sarıyer, (Şekil 5.1.21) 1997'de babasıyla birlikte çalışmaya başladı. 1999'da koleksiyonlarını büyüten şirket, 2000'de dünya pazarına satış yapmaya başladı. Katıldıkları ilk uluslararası fuar 2000'de New York'taki Çağdaş Mobilya Fuarı oldu. Baba-oğul Sarıyerlerin ekibinde Bülent Özden, Tanju Özelgin, Arif Özden, Defne

Koz, Mehmet Ermiyagil gibi tasarımcılar var. Derin Design'ın Şekil 5.1.22 Derin Sarıyer mobilyalarının özelliği, olabildiğince sade ama aynı zamanda belirgin hatlara sahip olmaları.

Tasarımlarını modern ve hızlı şehir hayatının mobilyaları olarak tanımlıyorlar. Derin Design, Wallpaper Dergisi'nin Temmuz-Ağustos 2004 sayısında ve Elle Decoration Dergisi'nin İngiltere baskısının Temmuz 2004 sayısında haber oldu. İki dergi de Derin Design'a Milano'da gerçekleşen Mobilya Fuarı'nda öne çıkan tasarımcılar arasında yer verdi.

Tasarım ve trend yaratma konusunda bir kamuoyu önderi olarak kabul edilen Wallpaper Dergisi Temmuz-Ağustos sayısında Milano Uluslararası Mobilya Fuarı'nın parlayan

yıldızlarına yer verdi. Derginin seçtiği altı tasarımcının ve ürünlerinin arasında Türk şirketi Derin Design da yer aldı. (içmimarivetasarim.com)

Şekil 5.1.23 Derin Sarıyer'e ait bir tasarım

6. SONUÇ

İnsanoğlunun yaratılışından itibaren, barınma gibi bir sorun oluşmuştur. Bu nedenle barınma sağlayacak mekanı belirledikten sonra ise mekanın içini doldurmak gibi başka bir sorun oluşmuştur. Mobilya ise işte tam bu devrede hayatımıza dahil olmuştur. Önce ev, daha sonra ise ofis (büro) kavramının oluşmasıyla ofis mobilyaları devreye girmiştir.

İlk tasarlanan mobilyalar, sadece ihtiyaçları karşılamak amaçlıydı. Ancak, zamanla bu değişim yerini mobilyanın artık bir oldu olmasını sağlamıştır. Sosyal ve ekonomik bir faktör olarak da kullanılmaya başlanmıştır. Tasarlanırken de gösterişli malzemeler kullanılmaya başlanmıştır.

Ofis mobilyası ise dünyamıza ise Endüstri Devrimi ile seri üretime geçilmesiyle katılmıştır. Birçok firma bu sayede sektörde lider olmuştur ve birçok tasarımcı da kendilerini dünyaya duyurmuştur. Tasarımlarını ilerleyen teknolojiyle birleştiren tasarımcılar, yeni kavramlar getirerek ofis mekanlarını yeni bir yaşam haline getirmiştir.

Endüstri Devrimi ile seri üretim kavramı doğmuştur. Rekabet ortamı artmış, teknolojinin gelişmesiyle ucuz malzemeler üretilmiş ve işçilik kolaylaşmıştır ve bütün bunlar beraberinde kalite sorununu meydana getirmiştir. Meydana gelen değişimlerin, mobilya tasarımında her zaman olumlu etkiler yaratmadığı görülmüştür. Ancak iyi bir tasarımcı bu gelişmeleri olumlu yönde kullanma yeteneğine sahip olmalıdır. Mobilya tasarımı günümüze gelene kadar, kültürel, sosyal, ekonomik, teknolojik değişimlerle birçok farklılığa uğramıştır. Bu değişimler değerlendirilip, mobilya tasarımına etkileri iyi irdelenmelidir. Çünkü içinde yaşadığımız dünya sürekli değişmekte ve gelişmektedir. Bu doğrultuda mobilya tasarımı da daima farklılaşmalar içinde olacak ve gelişecektir.

Bu devirden sonra, çok önemli tasarımcılar olmuştur. Çalışma alanlarını ihtiyaçlara göre tasarlayarak hem çalışanların hem de firmaların beğenesini kazanmışlardır. Tasarımcılar, yaşamları boyunca tasarladıkları bu mobilyalarla başarı sağlamışlardır. Türkiye'nin gelişmesini sağlayan tasarımcılar ödüllendirilmiştir. Sayelerinde Türkiye, mobilya üretiminde öncü ülkelerden biri haline gelmiştir.

Ofis mobilyası günümüze gelene kadar, birçok değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikler değerlendirip, mobilya tasarımında olumlu etkilerle dönüş sağlanmalıdır. Çünkü, hayatımız sürekli değişmekte ve gelişmekte olduğu için mobilya tasarımı da daima farklılaşmalar içinde olmalı ve gelişmelidir. Bu da önemli tasarımcılarla olacaktır.

7. KAYNAKLAR

Adem YILMAZ (2006). Dünden Bugüne Mobilya Mobilya Tasarımı ve Teknolojisi . Scala Yayınları, İstanbul.

Arredamento Dekorasyon (2000). Özel sayı. Ofis Mobilyasında Son Eğilimler. Bilgin Elemek Yayınları, İstanbul.

Arredamento Dekorasyon (1999). Masalar, Dolaplar, Separatörler. Bilgin Elemek Yayınları, İstanbul.

Porjeler Uygulamalar. (1998). Ofis Binaları. Scha Yayınları, Ankara.

Nejat F. (1998). Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi. İstanbul: Yem Yayınları.

Ortaçağ Zanaatkarları, Katipler ve Tezhipçileri.(1992). British Meseum Press, Prag.

Arredamento Dekorasyon (1192). The HON Story. Bilgin Elemek Yayınları, İstanbul.

The Principles of Sceintific Management.(1995).

Herman Miller.(2004). THAMES AND HUDSON . Yem Yayınları, İstanbul.

Mimarlık Planlama Tasarım. (2003). İTÜ. Dergisi. Cilt:1 Sayı:1

Tasarım, (1991, Kasım-Aralık). Sayı:9 , İstanbul.

Küçükerman, Ö. (1996). Endüstri İçin Ürün Tasarımında Yaratıcılık. İstanbul, YEM Yayınları

Meru, H. (1986) Industrial Design, Hochschule Für Künstlerische Und Endustrielle Gestaltung İn Linz. Austria.

Yüksel, E. (2008). Ekolojik Kapsamda Malzeme ve Mobilya Tasarımına Etkileri. Sanatta Yeterlilik Tezi. Mimar Sinan Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. İç Mimarlık Ana Bilim Dalı

Art & Moble MartFran katalog.(2005).

Seçer Kariptaş, F., 2006, Teknolojik Gelişmelerin Konut İç Mekan Tasarımına Etkisi Ve Akıllı Evler, Sanatta Yeterlilik Tezi, MSGSÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Malhan, K., (1999), “Çağın Hızla Gelişen Ofisinde, Tasarım”, Yapı Dergisi, İstanbul, Sayı: 213, S: 103112.

Poyraz, K., (1980), Sanat Tarihi, Cilt No: 2, İstanbul, Betaş Yayınları

Payne, Christopher. Concise Encyclopedia Of Furniture. London: Conran Octopus Limited, 1995.

Uran, F., (1973), “ Mimarlık Bilgisi”, İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi, İstanbul, Sayı: 14, S: 23-2

Alyanak, Şermin. “Eero Saarinen: Geleceği Biçimlendirmek”, Arredamento Mimarlık Dergisi, 2002

Durmuş, Serpil. “Türkiye’de Modern Mobilyanın Gelişimi.” Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü İçmimarlık Anasanat Dalı, 2005.

Joy, Edward. Furniture. London: Netional Magazine Co Ltd, 1972

Kapucu, Benan. “Faruk Malhan”, İcon Dergisi 04: 67-71, 2007.

Küçükerman, Önder. “Metal-Heykel Mobilyalar”, Art Decor Dergisi 32: 138-142, 1995.

Şen, Meltem. “1900-2000 Yılları Arasındaki Değişim Sürecinde Yerel Mobilya Sanayisinin Gelişimi” İstanbul Teknik Üniversitesi, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü, 3. Ulusal Tasarım Kongresi Bildiri Kitabı, İstanbul, 2002

Yusuf, Cem. “Bir Mobilya Ustasının Ardından” Tasarım Dergisi, 22: 108-109, 1992

Mimar Sinan Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. İç Mimarlık Ana Bilim DalıArt & Moble MartFran katalog.(2005).

Yayınları Uran, F., (1973), “ Mimarlık Bilgisi”, İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi, İstanbul, Sayı: 14, S: 23-2

Alyanak, Şermin. “Eero Saarinen: Geleceği Biçimlendirmek”, Arredamento Mimarlık Dergisi, 197: 4855, 200 Durmuş, Serpil. “Türkiye’de Modern Mobilyanın Gelişimi

“1900-2000 Yılları Arasındaki Değişim Sürecinde Yerel Mobilya Sanayisinin Gelişimi”

Tansal, Ğ. (1995). XIX. Yüzyıl Batı Sanatında Mobilya Üslupları. Yüksek Lisans Tezi. Ğstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Altınok, M. (1987). Mobilya Üretiminde Endüstriyel Tasarım. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

İnternet Kaynakları

“Herman Miller (Office Equipment)” , Wikipedia The Free encyclopedia, [http://en.wikipedia.org/wiki/Herman_Miller_\(office_equipment\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Herman_Miller_(office_equipment)) (Erişim tarihi 17.08.2011)

Mimarlar Odası arktekt veritabanı <http://dergi.mo.org.tr/detail.php?id=2>

Malhan, Faruk. (Konuşmacı). (2010). Tasarımcının Coğrafyası (Video Kaydı). İstanbul: Su Yapım. <http://www.youtube.com/watch?v=C5dL0eZ70EQ&feature=related> (Erişim Tarihi: 10.01.2012)

Malhan, Faruk. (Konuşmacı). (2011). Faruk Malhan İle Yaratıcılık Üzerine (Konferans Video Kaydı). İstanbul: Koleksiyon Tarabya Kampüsü. <http://www.youtube.com/watch?v=Fp1vYv0vbVg&feature=related> (Erişim Tarihi: 10.01.2012)

Arna,Sibel. “Dünyanın 45 Şehrinde Onların Mobilyaları Satılıyor”, Hürriyet, 2005. <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=324612> (erişim tarihi: 12.08.2011)

Defne Koz Kişisel Web sayfası <http://www.defnekoz.com/>

Tasarım, (1991, Ocak-ğubat). Sayı:10 İstanbul

Röportaj “Faruk Malhan İmzasıyla Nardan” Design Schneider Djital Dergi, 4: 10-13, 2007

http://www.schneider-electric.com.tr/documents/magazine/yayinlarimiz/Design_Schneider.pdf

Özkan, Ü., (2002), Ofis+İletişim ve Ergonomi, İstanbul, İstanbul Yayıncılık

[Mimarlar Odası arkitekt veritabanı http://dergi.mo.org.tr/detail.php?id=2](http://dergi.mo.org.tr/detail.php?id=2)

Early Office Museum, Antique Office Interior, (1990), „„Early Office Museum ““ Time Publishing, USA,

http://www.officemuseum.com/photo_gallery_1700s-1960.htm, (05.12.2008).

Fotoğraf basımı. www.mobilyago.com

antikamobilya.com 2014

Dekorasyon, 2011 <http://www.dekorasyon.org/ikea-bayrampasa.html>

<http://www.mobilyaveicmekantasarimi.tr.gg/Mobilyan%26%23305%3Bn-Tarih%E7esi.htm>

Defne KOZ, www.nurus.com

Utarit İzgi, www.wikipedia.org

<http://www.cropmobilya.com/urun/konsol-modelleri/>

<http://www.mimgunleri.itu.edu.tr/dhasolozgecmis.html>

<http://www.tanjuozelgin.com/works>

www.yapi.com.tr

<http://www.boatbuilderturkey.com/?pid=22757>
<http://arsiv.hurriyetim.com.tr/tatilpazar/latin/99/05/30/ekIhab/03ekl.htm>

<https://prezi.com/ohbmrpnjotr/ofis-nedir/>

<http://mimarlik.maltepe.edu.tr/files/u11/yektaozguven-ozgecmis-24.12.2012.pdf>

<http://yemetkinlik.com/tr/etkinlik/detay/dogan-hasol-onursal-doktoratoreni>

8. ÖZGEÇMİŞ

Esra GÜLER 18.12.1993'te Erzincan'da doğdu. İlkokulu Zışan Alkoç İlköğretim Okulu, ortaokulu Şair Yahya Kemal Ortaokulu'nda, liseyi İsov Anadolu Meslek Lisesi'nde tamamladı. 2011 yılında Haliç Üniversitesi'nde İç Mimarlık bölümünde üniversite eğitime başladı. 2015 yılında lisans eğitimini bitiren Esra GÜLER, 2015 yılında Haliç Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Bilim Dalı'nda yüksek eğitime başladı.

2015 yılından itibaren inşaat firmalarında iç mimarlık çalışmalarını sürdürdü. Halen, bir inşaat firmasında çalışma hayatını devam ettirmektedir.

Turnitin Orijinallik Raporu

ofis mobilyası Esra Güler tarafından
2016-2017 güz tezler (2016-17 güz tezler) den

- 06-Şub-2017 10:24 EET' de işleme konu
- NUMARA: 767119075
- Kelime Sayısı: 6456

Benzerlik Endeksi
%20
Kaynağa göre Benzerlik

Internet Sources:
%19
Yayınlar:
%1
Öğrenci Ödevleri:
N/A

Görüldü
06.02.2017

kaynaklar:

- 1 2% match (19-Ağu-2016 tarihli internet)
<http://www.deltamobilya.com/team-view/defne-koz/>
- 2 2% match (20-Ağu-2015 tarihli internet)
<http://www.cropmobilya.com/urun/konsol-modelleri/>
- 3 1% match (06-Eki-2010 tarihli internet)
<http://www.mimgunleri.itu.edu.tr/dhasolozgecmis.html>
- 4 1% match (29-Haz-2015 tarihli internet)
<http://library.cu.edu.tr/tezler/7304.pdf>
- 5 1% match (yayınlar)
[KAYAN ALTINOK, Hamide Zeynep and TUNCEL, Didem. "Ofis İç Mekan Tasarımlarında Gelişen Teknolojiler Işığında Esneklik", MSGSÜ Mimarlık Fakültesi, 2012.](#)
- 6 1% match (19-Şub-2012 tarihli internet)
<http://en.detayofis.com/haberler/ofislerde-kullanilmak-uzeretasinabilir-yazi-kutulari--133.htm>
- 7 1% match (31-Mar-2010 tarihli internet)
<http://destech.uludag.edu.tr/mercek3.htm>
- 8 1% match (10-Tem-2016 tarihli internet)
https://tr.wikipedia.org/wiki/Utarit_%C4%B0zgi
- 9 1% match (09-May-2015 tarihli internet)